

Archeologische prospectie met ingreep in de bodem Watou – Kapelaanstraat (Nieuwe Begraafplaats)

Titel

Archeologische prospectie met ingreep in de bodem Watou – Kapelaanstraat (Nieuwe Begraafplaats)

Auteurs

David Demoen & Lien Van der Dooren

Opdrachtgever

Stad Poperinge

Projectnummer

2017-0385

Plaats en datum

Gent, 9 mei 2017

Reeks en nummer

BAAC Vlaanderen Rapport 471

ISSN 2033-6896

Inhoud

1	Inleiding	1
2	Bureauonderzoek	4
2.1	Landschappelijke en bodemkundige situering.....	4
2.1.1	<i>Topografische situering (Figuur 3)</i>	4
2.1.2	<i>Landschappelijke en hydrografische situering (Figuur 4, Figuur 5 & Figuur 6)</i>	4
2.1.3	<i>Geologische situering</i>	9
2.1.4	<i>Bodemkundige situering</i>	10
2.2	Historiek en cartografische bronnen.....	11
2.2.1	<i>Historiek</i>	11
2.2.2	<i>Cartografische bronnen</i>	12
2.3	Archeologische data	16
2.3.1	<i>Centrale Archeologische Inventaris</i>	16
2.3.2	<i>Omliggend archeologisch onderzoek</i>	19
2.4	Archeologische verwachting	22
3	Methode	23
3.1	Veldwerk.....	23
3.2	Strategie voor de uitwerking.....	24
4	Resultaten	25
4.1	Bodem	25
4.2	Spoorbeschrijving en interpretatie	29
4.2.1	<i>Algemeen</i>	29
4.2.2	<i>Beschrijving en interpretatie van de sporen en structuren</i>	30
5	Vondstmateriaal	36
6	Besluit	37
6.1	Synthese	37
6.2	Beantwoording onderzoeksvragen	37
6.3	Advies en waardering.....	39
6.3.1	<i>Waardering en potentieel op kenniswinst</i>	39
6.3.2	<i>Advies</i>	39
7	Bibliografie	40
8	Lijst met figuren	42
9	Bijlagen	43
9.1	Lijsten	43
9.1.1	<i>Sporenlijst</i>	43
9.1.2	<i>Fotolijst</i>	43
9.1.3	<i>Vondstenlijst</i>	43

9.2	Kaartmateriaal.....	43
9.2.1	<i>Overzichtsplan</i>	43
9.2.2	<i>Detail Aquafin</i>	43
9.2.3	<i>Detail greppelplan</i>	43
9.2.4	<i>Dateringsporenplan</i>	43
9.3	Dagrapport	43
9.4	Digitale versie van het rapport, de bijlagen en het fotomateriaal	43

Technische fiche

Naam site:	Watou – Kapelaanstraat (Nieuwe Begraafplaats)
Onderzoek:	Archeologische prospectie: proefsleuven
Ligging:	Kapelaanstraat 8978 Watou (Poperinge) West-Vlaanderen
Kadaster:	Afdeling 8; Sectie A; Perceel 327V
Coördinaten:	Noordoost : X: 26769.3 Y: 173534.5 Zuidoost: X: 26782.8 Y: 173493.8 Zuidwest: X: 26724.4 Y: 173462.6 Noordwest: X: 26706.1 Y: 173518.3
Opdrachtgever:	Stad Poperinge
Uitvoerder:	BAAC Vlaanderen bvba
Projectcode BAAC:	2017-0385
Projectleiding:	David Demoen
Vergunningsnummer:	2017/043
Vergunningshouder:	David Demoen
Terreinwerk:	David Demoen, Lien Van der Dooren
Verwerking en rapportage:	David Demoen, Lien Van der Dooren
Trajectbegeleiding:	Jessica Vandevelde en Sam De Decker (Agentschap Onroerend Erfgoed West-Vlaanderen)
Wetenschappelijke begeleiding:	Jan Decorte (Erfgoedcel CO7)
Bewaarplaats archief:	BAAC Vlaanderen bvba (tijdelijk)
Grootte projectgebied:	ca. 3500 m ²
Grootte onderzochte oppervlakte:	ca. 600 m ²

Reden van de ingreep:

Aanleg gemeentelijk kerkhof

Bijzondere voorwaarden:

Opgesteld door het Agentschap Onroerend Erfgoed West-Vlaanderen

Archeologische verwachting:

De Warandebek ligt ten noorden van het plangebied en doorkruist het landschap van oost naar west. Deze beek en vallei waren erg bepalend voor het landschap en de menselijke occupatie. De oude nederzetting van Watou ontwikkelde zich op de drogere flanken van de vallei. In de 12^e eeuw werd centraal in de vallei een kerk gebouwd, ten westen daarvan bevond zich een adellijke site. Op basis van de topografie kan verondersteld worden dat deze adellijke site gebouwd werd nabij een bestaande nederzetting met als hoofddoel om weg en dorp te controleren. Eventueel aanwezige sporen binnen het plangebied kunnen een nieuw inzicht geven in de oudste geschiedenis, het ontstaan en de groei van Watou. In de Oude Provenstraat werd in 2014 een site opgegraven met sporen uit de metaaltijden, Romeinse periode en de Eerste Wereldoorlog.

Resultaten:

Wegens een grote verstoring (ca. 1/3^e van het totaal onderzochte oppervlak), werden maar een klein aantal geïsoleerde sporen geregistreerd die eerder te interpreteren zijn als off-sitefenomenen bij gebrek aan structuren. De sporen zijn ten vroegste te dateren vanaf de metaaltijden en situeren zich vooral tussen de late middeleeuwen en de nieuwste tijd.

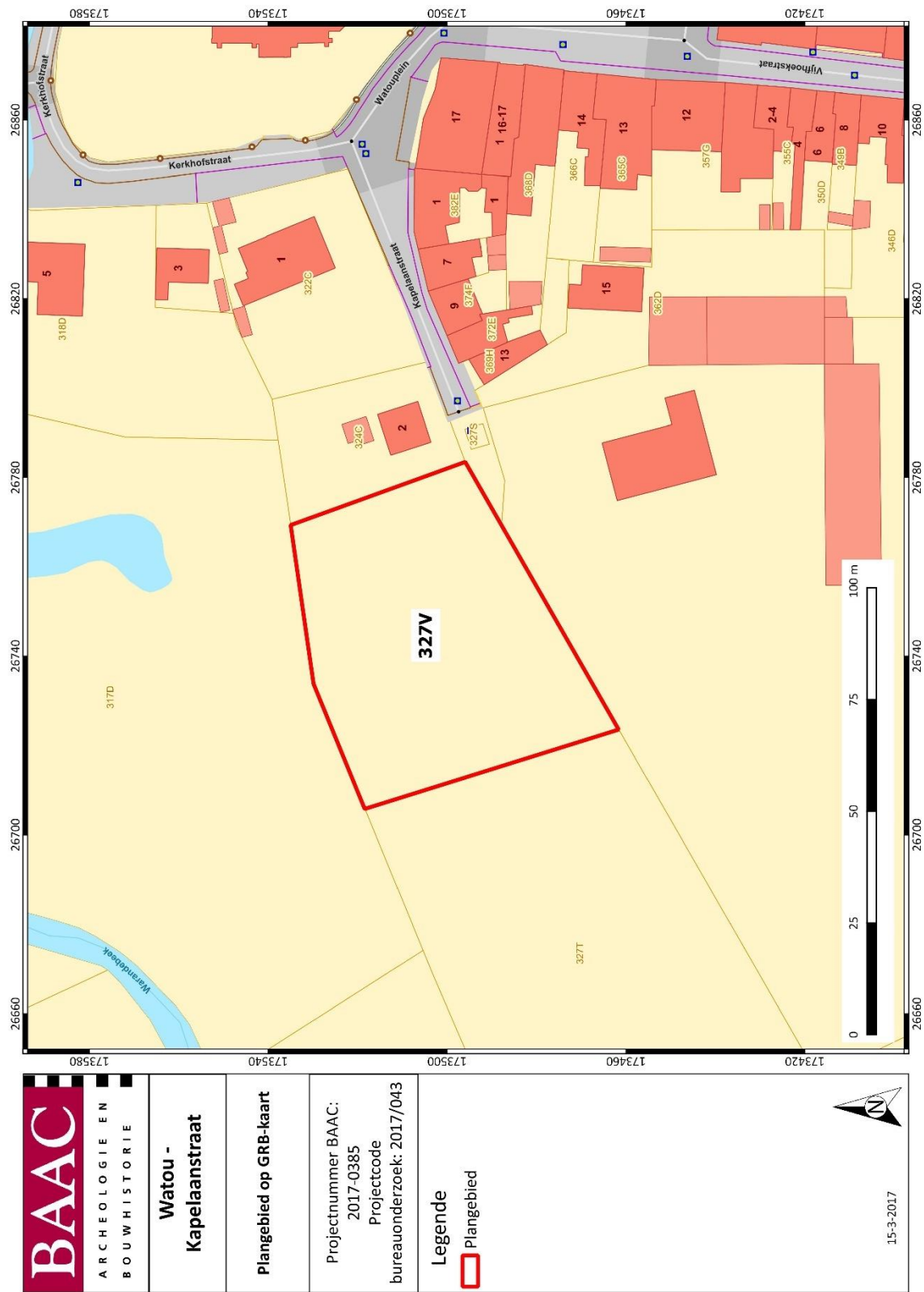
1 Inleiding

Naar aanleiding van de inrichting van een begraafplaats aan de Kapelaanstraat in Watou, voerde BAAC Vlaanderen op 13 maart 2017 een archeologische prospectie met ingreep in de bodem uit. Dit onderzoek gebeurde in opdracht van Stad Poperinge.

In het kader van het ‘archeologiedecreet’ (decreet van de Vlaamse Regering 30 juni 1993, houdende de bescherming van het archeologisch patrimonium, inclusief de latere wijzigingen) en het uitvoeringsbesluit van de Vlaamse Regering van 20 april 1994, is de eigenaar en gebruiker van gronden waarop zich archeologische waarden bevinden, verplicht deze waarden te behoeden en beschermen voor beschadiging en vernieling. In het licht van de bestaande wetgeving heeft de opdrachtgever beslist, in samenspraak met het Agentschap Onroerend Erfgoed, eventuele belangrijke archeologische waarden te onderzoeken voorafgaande aan de verkaveling. Dit kan door behoud *in situ*, als de waarden ingepast kunnen worden in de plannen, of *ex situ*, wanneer de waarden onomkeerbaar vernietigd worden. Onderdeel van de prospectie is dat er mogelijkheden gezocht worden om *in situ* behoud te bewerkstelligen en, indien dit niet kan, er aanbevelingen worden geformuleerd voor vervolgonderzoek.

Projectverantwoordelijke was David Demoen en Lien Van der Dooren werkte mee aan het onderzoek. Contactpersoon bij de bevoegde overheden waren Jessica Vandevelde en Sam De Decker (Agentschap Onroerend Erfgoed West-Vlaanderen). Jan Decorte van Erfgoedcel CO7 voorzag het project van wetenschappelijke begeleiding.

Na dit inleidende hoofdstuk volgt een beknopt bureauonderzoek met de gekende bodemkundige en archeologische gegevens betreffende het onderzoeksgebied en haar omgeving, aangevuld met een samenvatting van het vooronderzoek. Vervolgens wordt de toegepaste methode geschetst. Daarna worden de resultaten van de archeologische prospectie gepresenteerd. Hieruit volgen een synthese en interpretatie van de occupatiegeschiedenis van het onderzoeksterrein.

Figuur 1: Situering onderzoeksgebied op de GRB-kaart¹

¹ AGIV 2017b

Figuur 2: Situering onderzoeksgebied op een Orthofoto²

² AGIV 2017d

2 Bureauonderzoek

In dit hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van de beschikbare kennis inzake bodemkunde, geomorfologie, historie en archeologie met betrekking tot de onderzoekslocatie en omgeving. Deze informatie vormt de basis voor de archeologische verwachting van het onderzoeksgebied.

2.1 Landschappelijke en bodemkundige situering

2.1.1 Topografische situering (Figuur 3)

Het plangebied is gelegen in Watou, een deelgemeente van de stad Poperinge in West-Vlaanderen. Het terrein is te situeren aan het einde van de Kapelaanstraat, ten westen van het Watouplein en de kerk. Ten noorden van het plangebied loopt de Warandebek, die via de Steenvoordebek uitmondt in de Heidebek, die op haar beurt uitmondt in de IJzer. Het onderzoeksterrein is net buiten het centrum van het dorp gelegen, in een erg landelijke omgeving, op ongeveer een halve km van de Franse grens.

2.1.2 Landschappelijke en hydrografische situering (Figuur 4, Figuur 5 & Figuur 6)

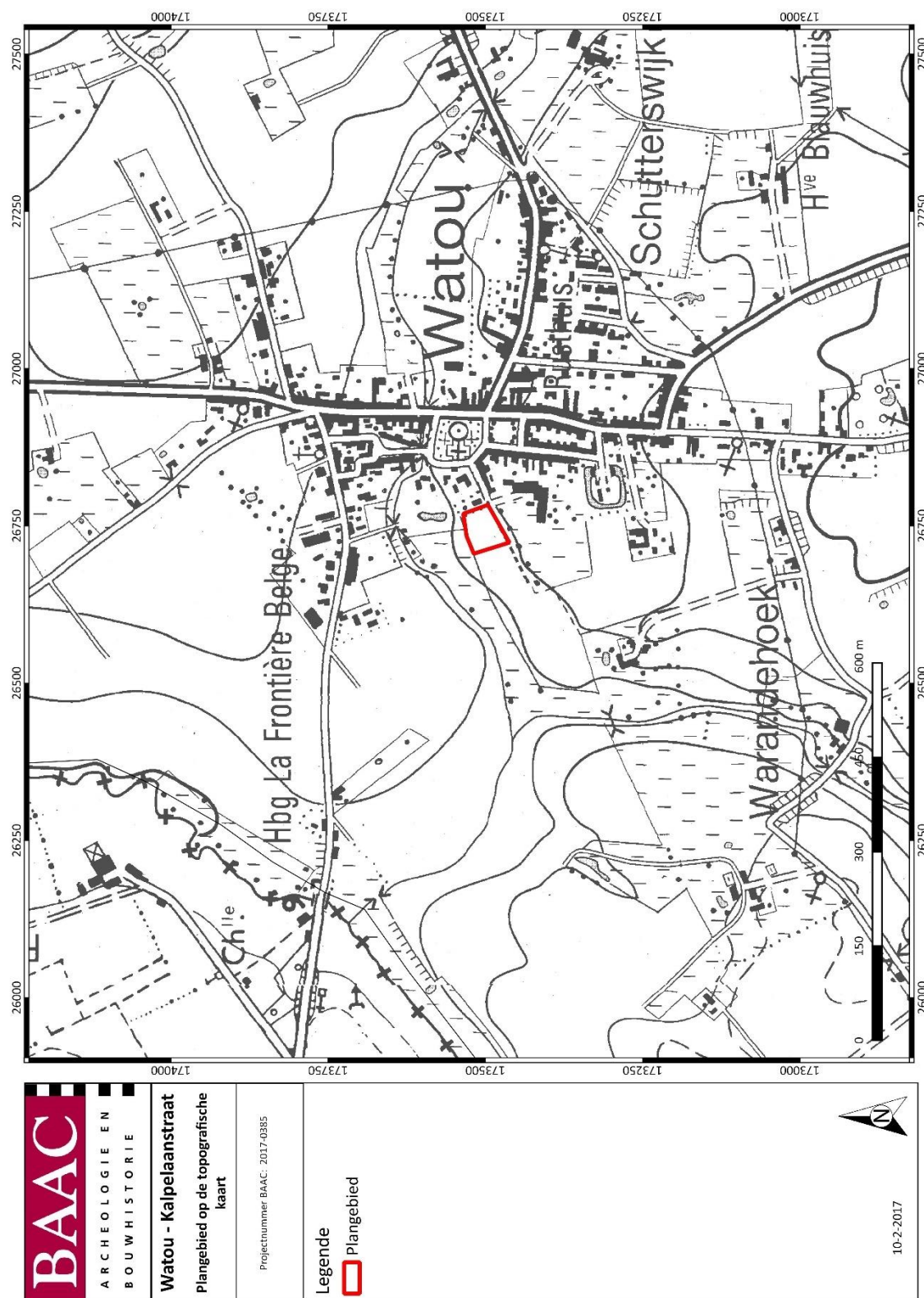
Het onderzoeksterrein is gelegen binnen het *Interfluvium Kustvlakte/Leievallei*. De kustvlakte en de Leievallei vormen respectievelijk de noordelijke en de oostelijke grens van deze landschapseenheid. Ten zuiden ligt de zogenaamde *Kamlijn van de Vlaamse Heuvels*. Deze wordt gevormd door een reeks getuigenheuvels, opgebouwd uit ijzerzandsteen daterende uit het Laat-Mioceen. Ten oosten van het onderzoeksterrein, tussen Wijtschate en Passendale, ligt een eerder zuidwest-noordoost gerichte cuestasrug, die tot 60 m hoog is. Het landschap in de nabije omgeving van het plangebied is erg vlak.

Traditioneel wordt het landschap ten westen van de heuvelrug Wijtschate-Passendale en ten noorden van de Vlaamse Heuvels, de *Westhoek* genoemd.³ Dit landschap wordt verder onderverdeeld in de *IJzervlakte* (ten noorden), een *Centraal Deel* (rond Moorslede – Menen) en een *Zuidelijk Deel*. Het onderzoeksgebied is dan ook gelegen in het *Zuidelijk Deel*. Het landschap van deze eenheid wordt gedomineerd door een heuvelrug tussen Poperinge en Watou en de valleien van de Poperingevaart en de Heidebek.⁴

Het *Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen* toont het onderzoeksterrein ter hoogte van de vallei van de Heidebek, net ten westen van de heuvelrug tussen Watou en Poperinge. Even ten zuiden van het onderzoeksterrein liggen de toppen van de Kamlijn van de Vlaamse Heuvels. Het onderzoeksterrein zelf ligt op de overgang tussen het laaggelegen dal van de Heidebek (ca. +10 m TAW) en de iets hoger gelegen (ca. +20 m TAW) zuidelijke uitloper van de kustvlakte (op de overgang naar de Kamlijn van de Vlaamse Heuvels).

³ ANTROP et al. 2002

⁴ DE GEYTER 2001, figs.5-6

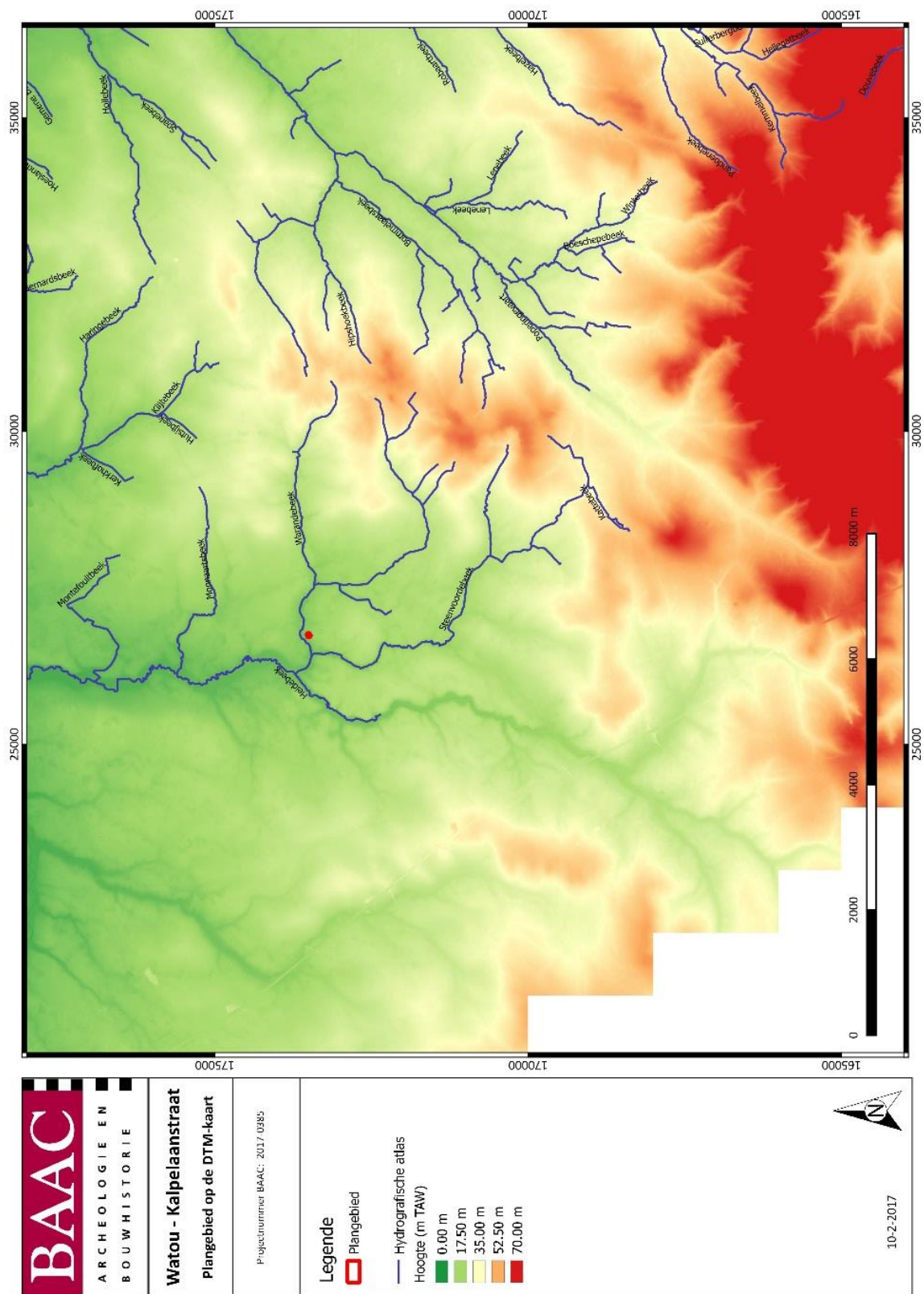
Figuur 3: Situering onderzoeksgebied op de topografische kaart⁵

⁵ AGIV 2017a

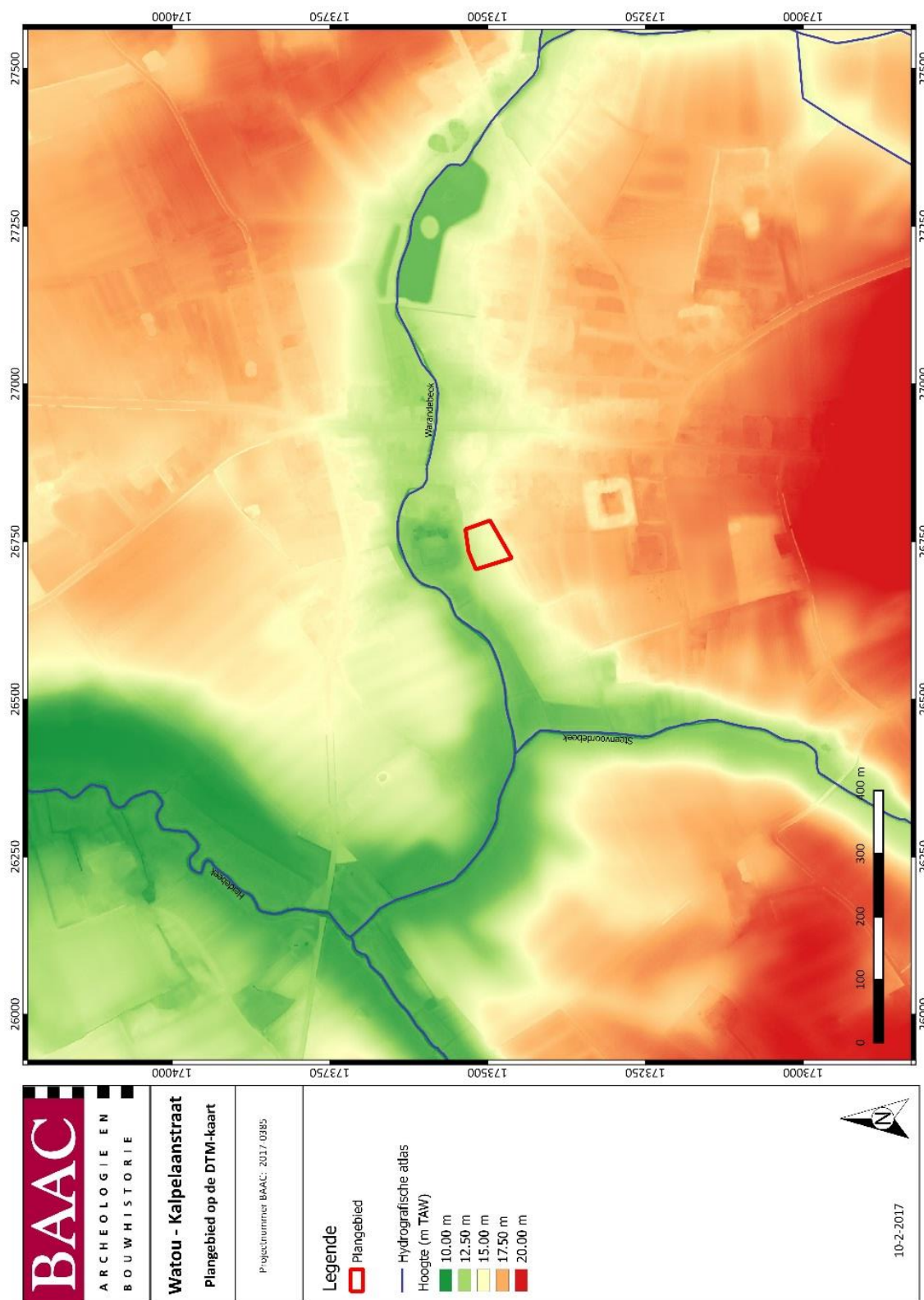
Figuur 4: Het plangebied weergegeven op de traditionele landschappen van Zuid-West-Vlaanderen⁶

⁶ DE GEYTER 2001, fig.4

Figuur 5: Het plangebied weergegeven op het Digitaal Terreinmodel van Vlaanderen⁷

⁷ AGIV 2017c

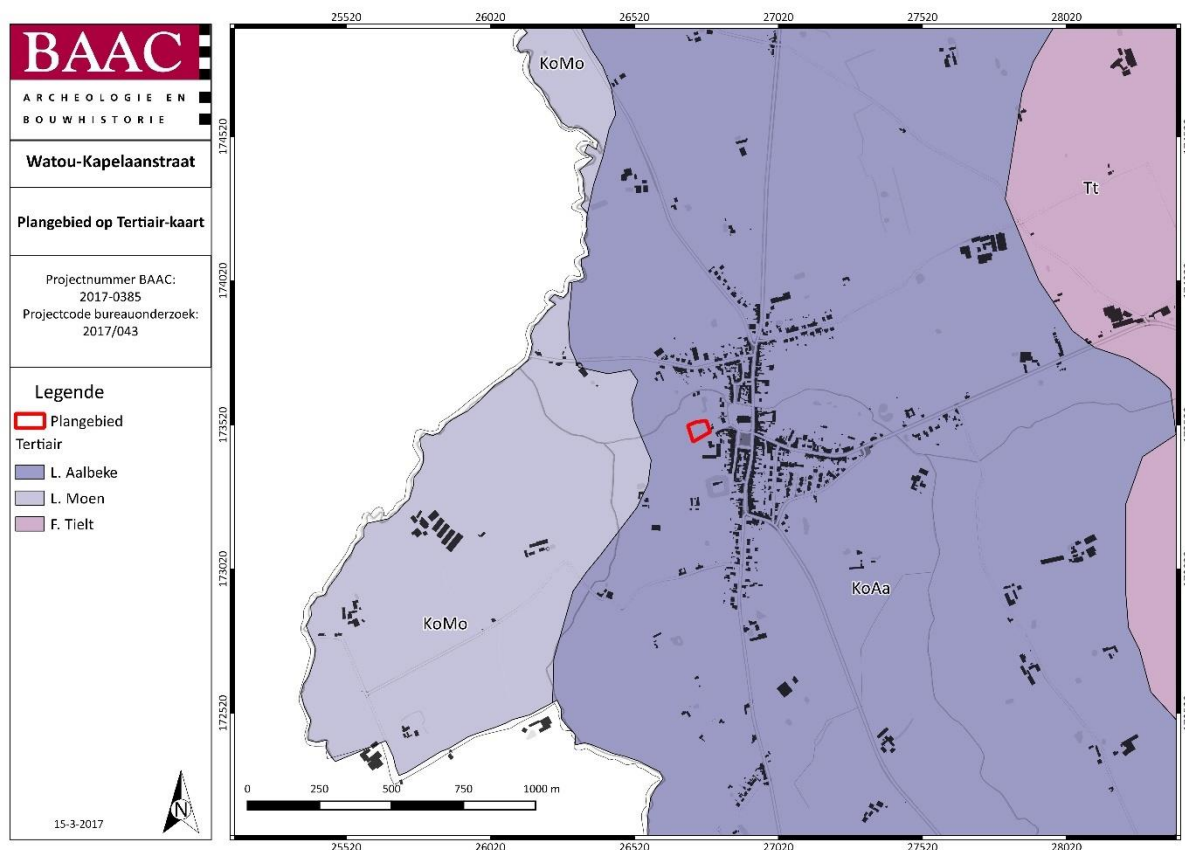
Figuur 6: Situering van het onderzoeksterrein op de DHM-kaart (detail)⁸

⁸ AGIV 2017c

2.1.3 Geologische situering

a) Tertiair

Op basis van de *Databank Ondergrond Vlaanderen* wordt binnen het plangebied het Tertiair substraat gevormd door het Lid van Aalbeke (KoAa, onderdeel van de Formatie van Kortrijk) (Figuur 7), dat bestaat uit donker grijze tot blauwe klei⁹.

Figuur 7: Situering onderzoeksgebied op de Tertiairgeologische kaart¹⁰

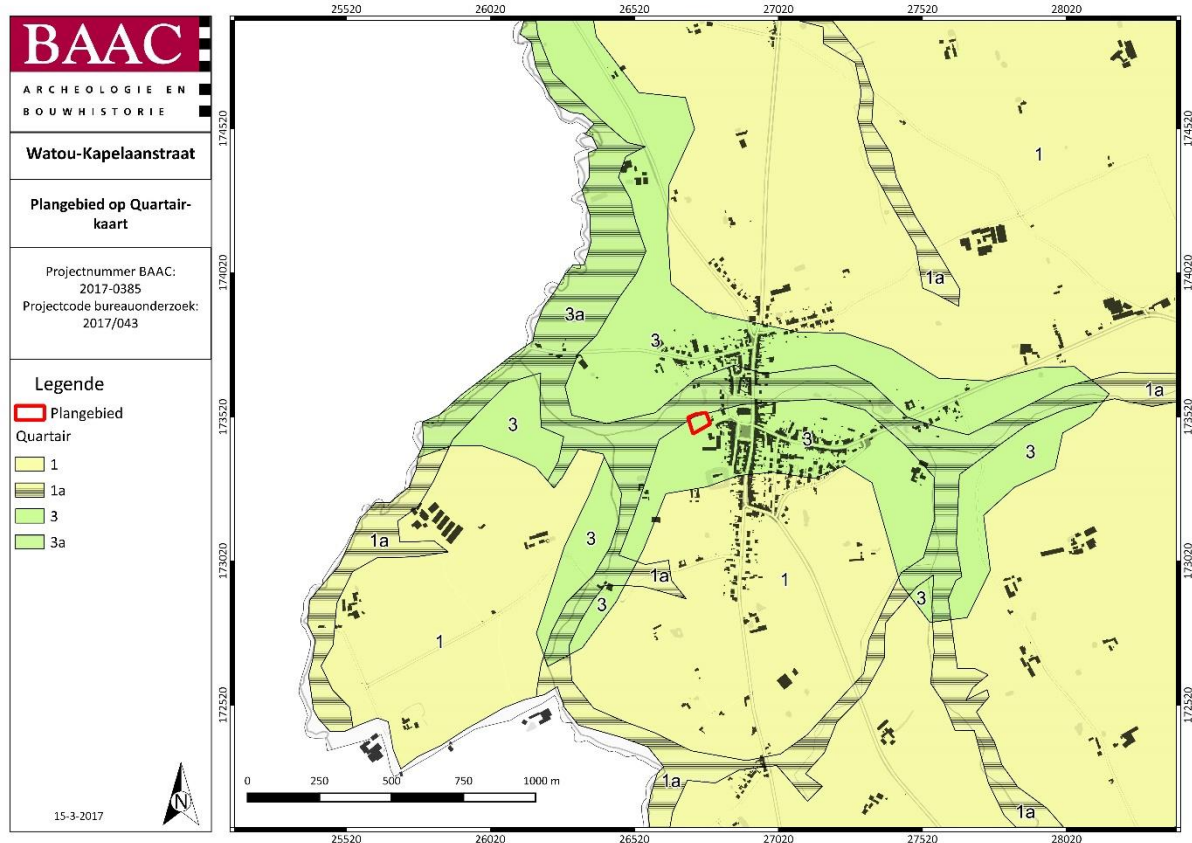
b) Quartair

Volgens de Quartairgeologische kaart komen in het plangebied fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan voor en mogelijks *eolische afzettingen van het Weichseliaan* en/of hellingsafzettingen van het Quartair. In het aanpalende beekdal komen naast bovengenoemde ook fluviatiele afzettingen uit het Holoceen en mogelijk Tardiglaciaal voor.¹¹

⁹ DOV VLAANDEREN 2017b

¹⁰ DOV VLAANDEREN 2017b

¹¹ DOV VLAANDEREN 2017c

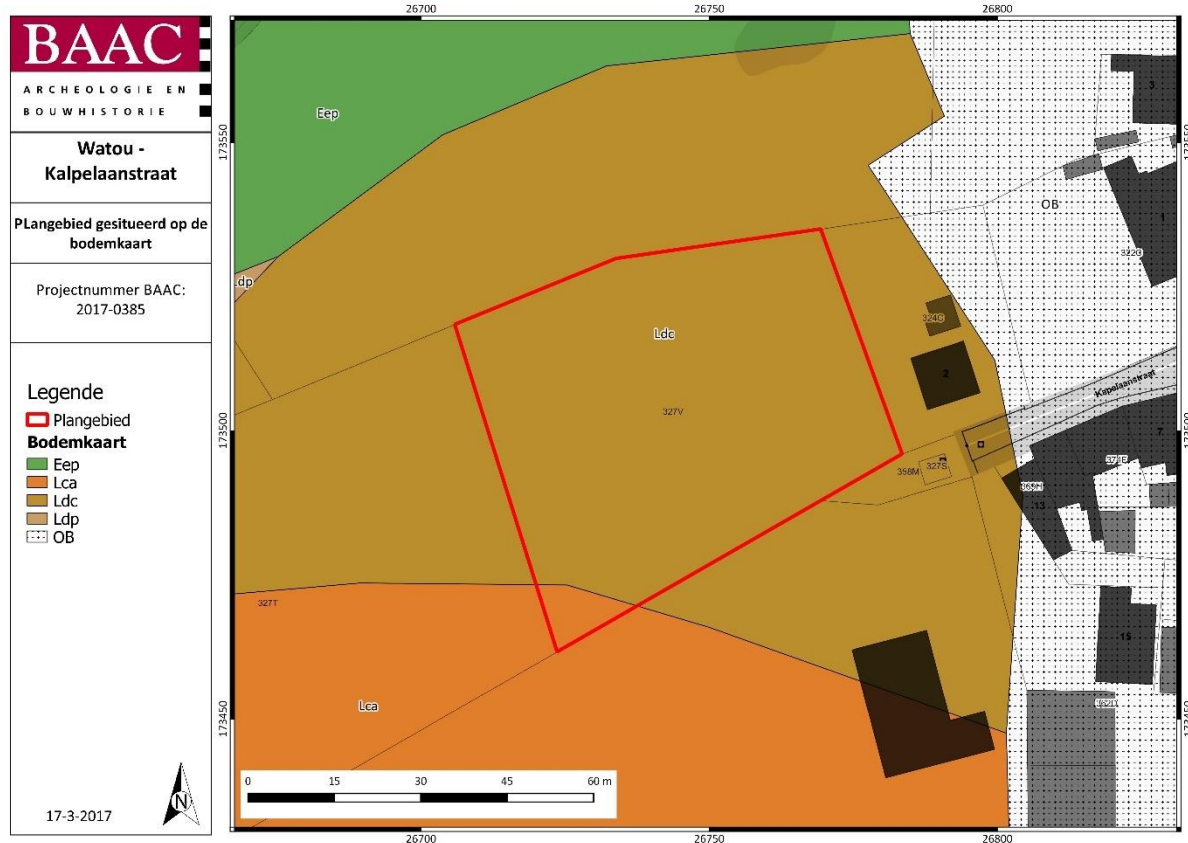
Figuur 8: Situering onderzoeksgebied op de Quartairgeologische kaart¹²

2.1.4 Bodemkundige situering

Op de bodemkaart wordt het plangebied ingekleurd als matig natte zandleembodem met een sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B-horizont (Ldc). Wanneer gebruikt als akkerland, is drainage een zekere vereiste, maar als weiland zijn deze gronden zeker geschikt. De bouwvoor bestaat uit een donker grijsbruine bouwvoor. Onder de Ap komt een eerder bleekbruine, uitgeloopte horizont voor, die zwakke roestverschijnselen vertoont in de contactzone met de textuur B-horizont. Deze laatste is verbrokkeld en sterk gevlekt en wordt gekenmerkt door oxydo-reductieverschijnselen met bruinrode en grijze vlekken. Het Tertiair substraat komt op wisselende diepte voor.¹³

¹² DOV VLAANDEREN 2017c

¹³ VAN RANST & SYS 2000

Figuur 9: Situering onderzoeksgebied op de bodemkaart¹⁴

2.2 Historiek en cartografische bronnen

Binnen dit kader wordt eerst een klein historisch overzicht gegeven over het onderzoeksgebied, daarna worden de reeds gekende archeologische waarden uit de nabije omgeving besproken.

2.2.1 Historiek

Watou – een deelgemeente van Poperinge – komt voor het eerst in de historische bronnen voor in 1123 als *Wathewa* of *Watuwa* (moerassige weide).¹⁵ De dorpskern ontwikkelde zich aan de westelijke zijde van een weg die mogelijk terug gaat tot de Romeinse periode. De kernsite heeft een tweeledig karakter, bestaande uit de kerk enerzijds en een omwalde hoeve anderzijds, beiden parallel aan de Warandebek en haaks op de weg. Het dorp bezat een uitgestrekt vierkant plein, aangelegd ten zuiden van de kerk. De bebouwing was aanvankelijk rond dit plein geconcentreerd. Het kasteel (Figuur 10) werd in 1608 verkocht aan Karel van Ydeghe, die het vervolgens volledig verbouwde en op 10 september 1793 werd het geheel verwoest. Toch bleef de indeling van het kasteeldomein nog duidelijk in het landschap af te lezen.¹⁶

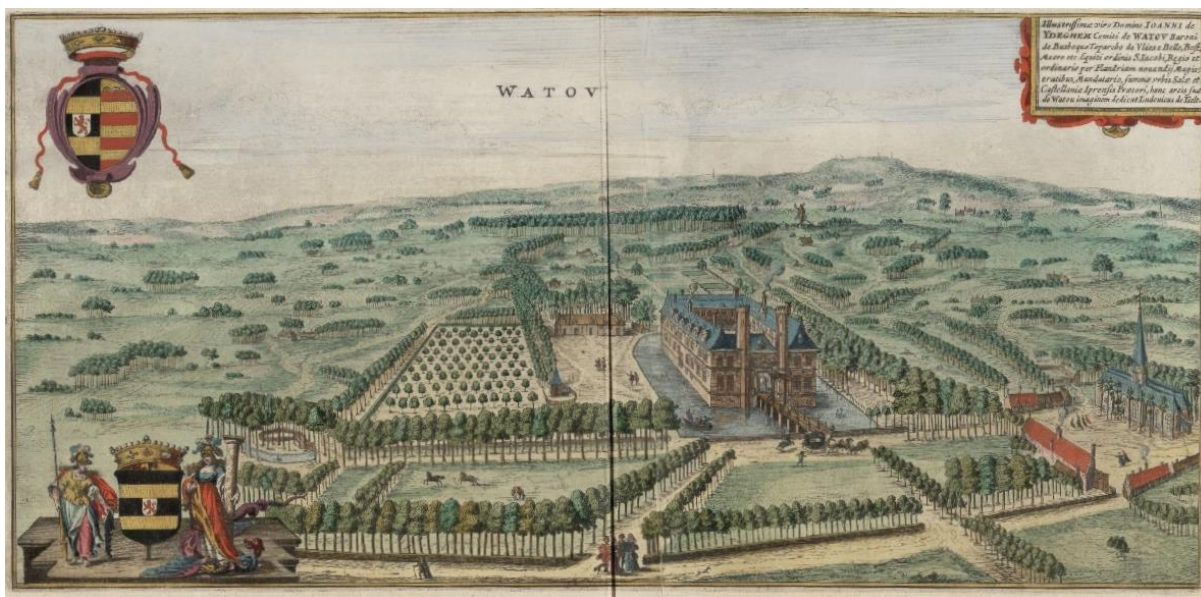
Sinds de 12^e eeuw was Watou een afzonderlijke heerlijkheid (het huidige grondgebied omvat in feite zes middeleeuwse heerlijkheden), die afhankelijk was van het huis van Diksmuide, onderdeel van het leenhof van Cassel, doorheen de volle en late middeleeuwen. Na vele dynastieke omzwervingen werd de heerlijkheid in 1629 door Filips IV tot graafschap verheven.¹⁷

¹⁴ DOV VLAANDEREN 2017a

¹⁵ DEBRABANDERE et al. 2010

¹⁶ TERMOTE 2011

¹⁷ HASQUIN et al. 1980

Figuur 10: Watou met kerk en kasteel in de *Flandria Illustrata*¹⁸

Tijdens de nieuwe tijd werd Watou regelmatig getroffen door oorlogsgeweld. Zo werden tijdens de beeldenstorm grote delen van het dorp vernield. Tussen 1678 en 1713 werd Watou bezet door Franse troepen. Tijdens de Franse revolutie werd onder andere de kerk vernietigd.¹⁹

Dorpsuitbreiding gebeurde door de aanleg van een parallelle straat aan de hoofdweg en een tweede plein ter hoogte van de noordelijke zijde van de Warandebek. De dorpskern wordt gekenmerkt door een bijna prestedelijke structuur. De uitbreiding van het dorp na WOII gebeurde vooral aan de oostzijde van de weg en dit eveneens door middel van parallelle straten. In die zin lag deze evolutie in de lijn van de historische uitbouw.²⁰

In 1910 had Watou nog zes brouwerijen en ca. 121 herbergen, wat getuigt van een bruisende grensgemeente. In het eerste kwart van de 20^e eeuw werd het dorp aangesloten op het buurtspoor (*tramlijn 115*) dat onder meer Watou, Proven, Roesbrugge en Veurne met elkaar verbond.²¹ Tijdens de Eerste Wereldoorlog was het dorp een “rustsector” inbegrepen in de Franse sector, ver achter het front gelegen. Er waren enkele legerkampen gevestigd en er werden tijdelijke barakken voorzien voor Belgische vluchtelingen. Tot op heden zijn enkele Heldenhuldezerken gevestigd ter hoogte van het kerkhof en liggen verscheidene Britse graven verspreid over deze begraafplaats.²²

2.2.2 Cartografische bronnen

Een andere belangrijke bron van informatie is het historisch kaartmateriaal. Om na te gaan of er bebouwing is geweest op het terrein in historische tijden, of dat het landgebruik van het perceel is gewijzigd doorheen de tijd, zijn enkele historische kaarten geraadpleegd. Hierbij moet wel rekening gehouden worden met het feit dat de eerste bruikbare kaarten pas vanaf de 16^e eeuw of later voor handen zijn. De oudste bruikbare kaart voor het plangebied aan de Kapelaanstraat is de kaart van Ferraris.

¹⁸ SANDERUS 1641

¹⁹ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017; HASQUIN et al. 1980, pp.1192–1193; VANDEPUTTE 2011; TILLIE 1979, pp.20–28

²⁰ TERMOTE 2011

²¹ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017

²² IOE 2017 ID: 213633

a) Ferraris (1771-1778)

De Ferrariskaarten zijn een verzameling van 275 uiterst gedetailleerde topografische kaarten van de Oostenrijkse Nederlanden. Ze zijn opgemaakt tussen 1771 en 1778 onder leiding van Joseph de Ferraris, een generaal bij de Oostenrijkse artillerie en veldmaarschalk in de Oostenrijkse Nederlanden. Het is de eerste systematische kartering van het Belgische grondgebied.²³ Op de Ferrariskaart is te zien dat het plangebied net ten westen van het dorpscentrum is gelegen ten zuiden van de Warandebek. Het plangebied wordt gekarteerd als weide en zou ter hoogte van een klein erf gelegen zijn. Al kan dit in werkelijkheid licht afwijken, te wijten aan de slordigheid van de tekenaar of een fout in het georefereren.

Figuur 11: Plangebied op de Ferrariskaart²⁴

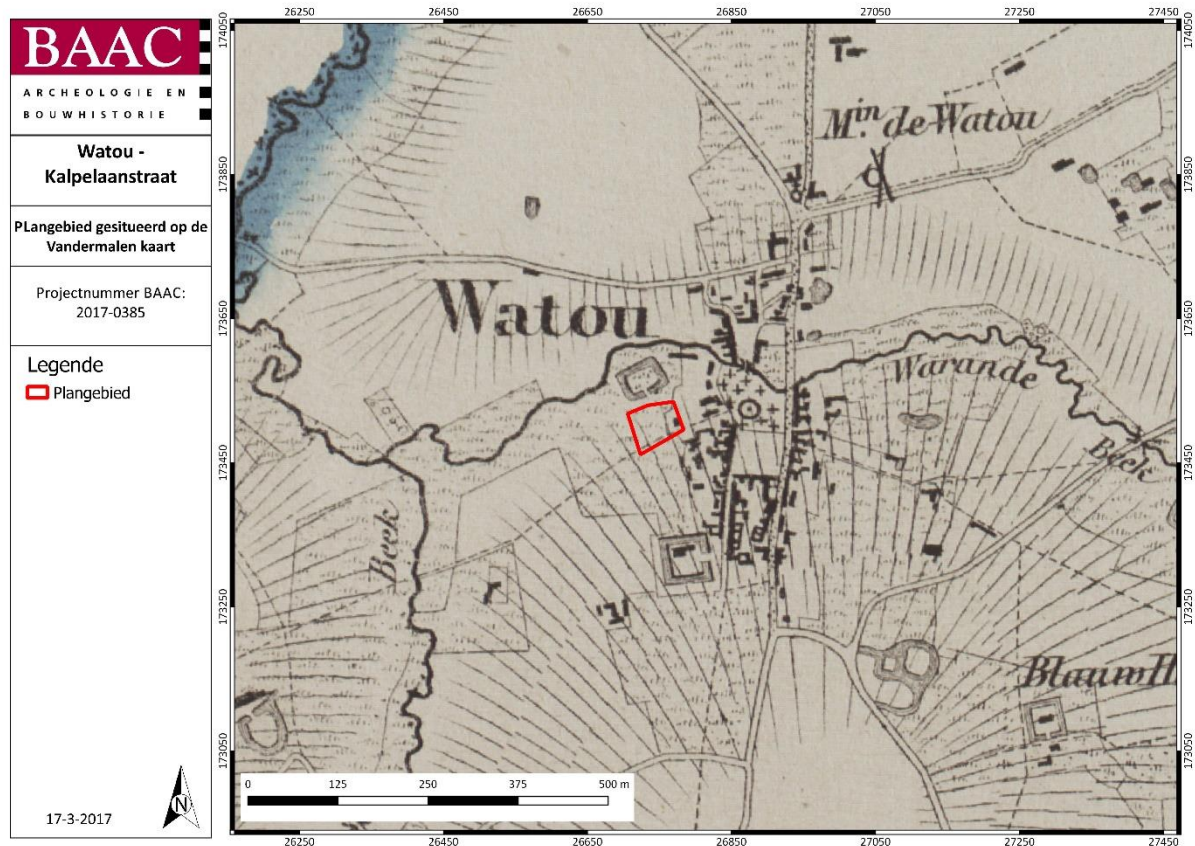
b) Vandermaelen (1846-1854)

Een volgende bron zijn de Vandermaelenkaarten, die gemaakt zijn door Philippe Vandermaelen. Zijn gedetailleerde (schaal 1:20.000) *Carte topographique de la Belgique* is tussen 1846 en 1854 gemaakt en bestaat uit 250 folio's.²⁵ Het plangebied wordt als drassig weiland gekarteerd op een licht hellend vlak.

²³ KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK VAN BELGIË 2016

²⁴ GEOPUNT 2017b

²⁵ GEOPUNT 2017e

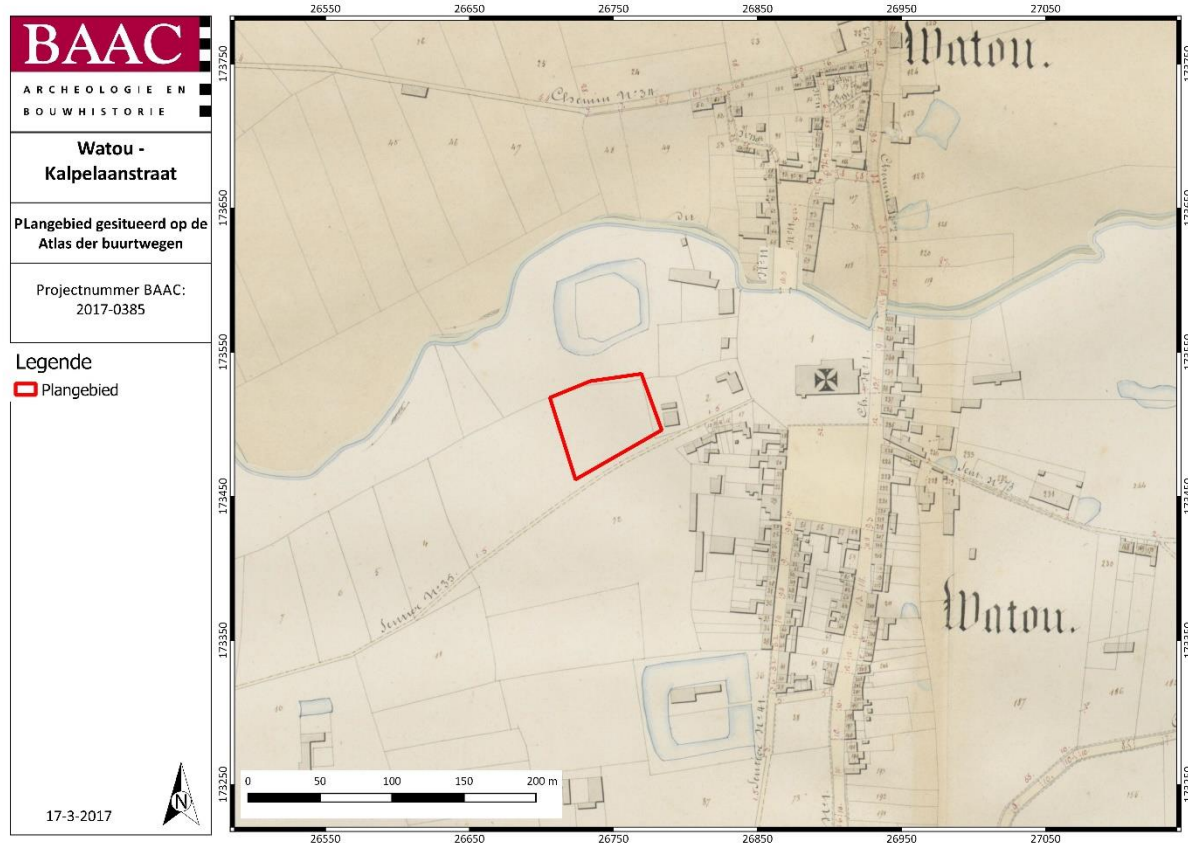
Figuur 12: Plangebied op de Vandermaelenkaart²⁶

c) Atlas der Buurtwegen (1843-1845)

Een andere 19^e-eeuwse kadasterkaart is de Atlas der Buurtwegen. Deze atlas werd opgemaakt in opdracht van de wetgever en had als doel om ondubbelzinnig aan te duiden welke kleine wegen een openbaar karakter hadden. Per toenmalige gemeente werd een atlas opgemaakt, met uitzondering van een aantal stadskernen.²⁷ Het plangebied wordt volledig onbebouwd weergegeven. Opvallend is de reeds hierboven aangehaalde dorpsuitbreiding die zich nu vooral ten noorden van de kerk situeert.

²⁶ GEOPUNT 2017c

²⁷ GEOPUNT 2017d

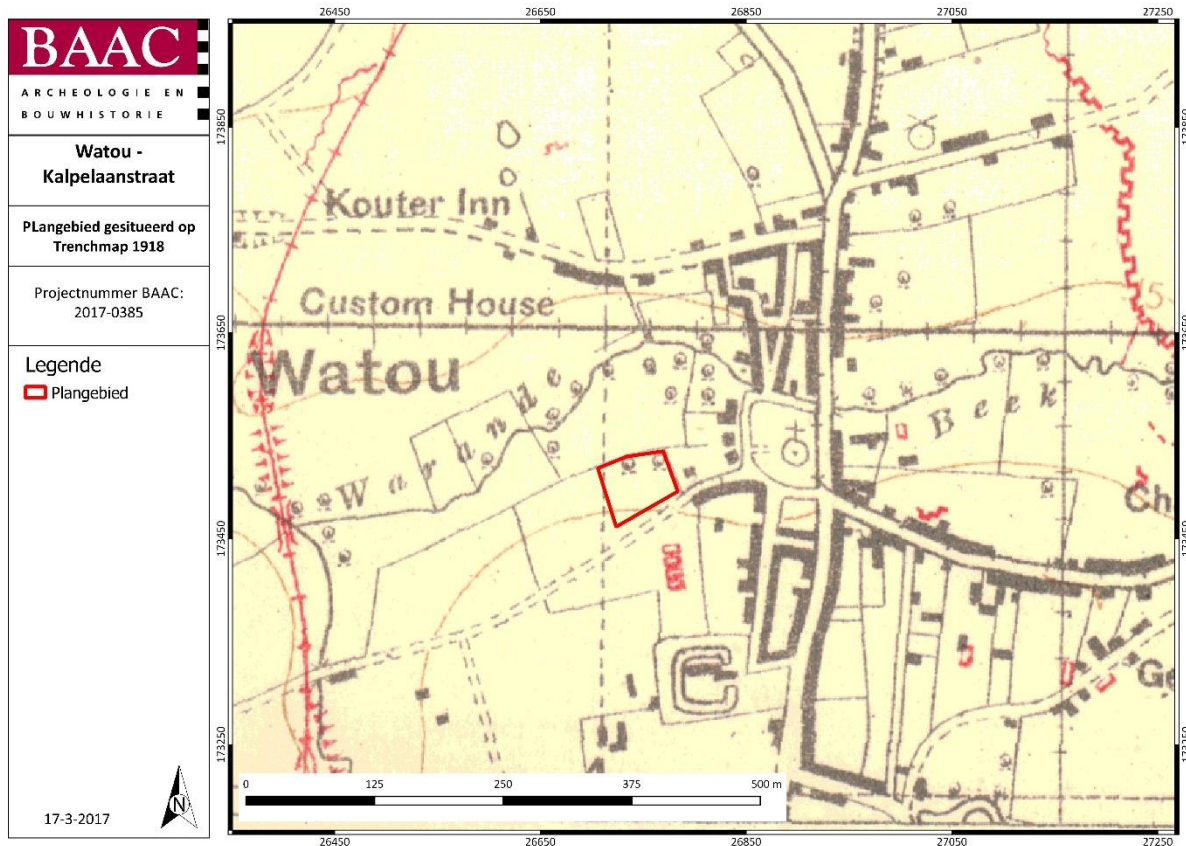

Figuur 13: Plangebied op de Atlas der Buurtwegen²⁸

d) Loopgravenkaart uit 1918

Op een loopgravenkaart uit 1918 van Watou, worden geen structuren gerelateerd aan het oorlogsgebeuren waargenomen ter hoogte van het plangebied. Wat overeenstemt met de historische gegevens die gekend zijn voor het plangebied en haar omgeving.

²⁸ GEOPUNT 2017a

Figuur 14: Trenchmap Watou uit 5 juni 1918 (@Linesman DVD British Trenches)

e) Orthofoto

Op luchtfoto's daterende vanaf de jaren '50 tot heden wordt ter hoogte van het plangebied nergens bewoning opgemerkt. Het gebied is doorheen de laatste decennia grotendeels in gebruik geweest als grasland.

2.3 Archeologische data

2.3.1 Centrale Archeologische Inventaris

De Centrale Archeologische Inventaris (CAI) is een databank van archeologische vindplaatsen in Vlaanderen. Dit overheidsinstrument helpt ons om een inschatting te maken over het archeologisch potentieel van het onderzoeksgebied. Voor de omgeving van het plangebied gelegen aan de *Kapelaanstraat* te *Watou* zijn volgende archeologische waarden gekend (Tabel 1 en Figuur 15)²⁹.

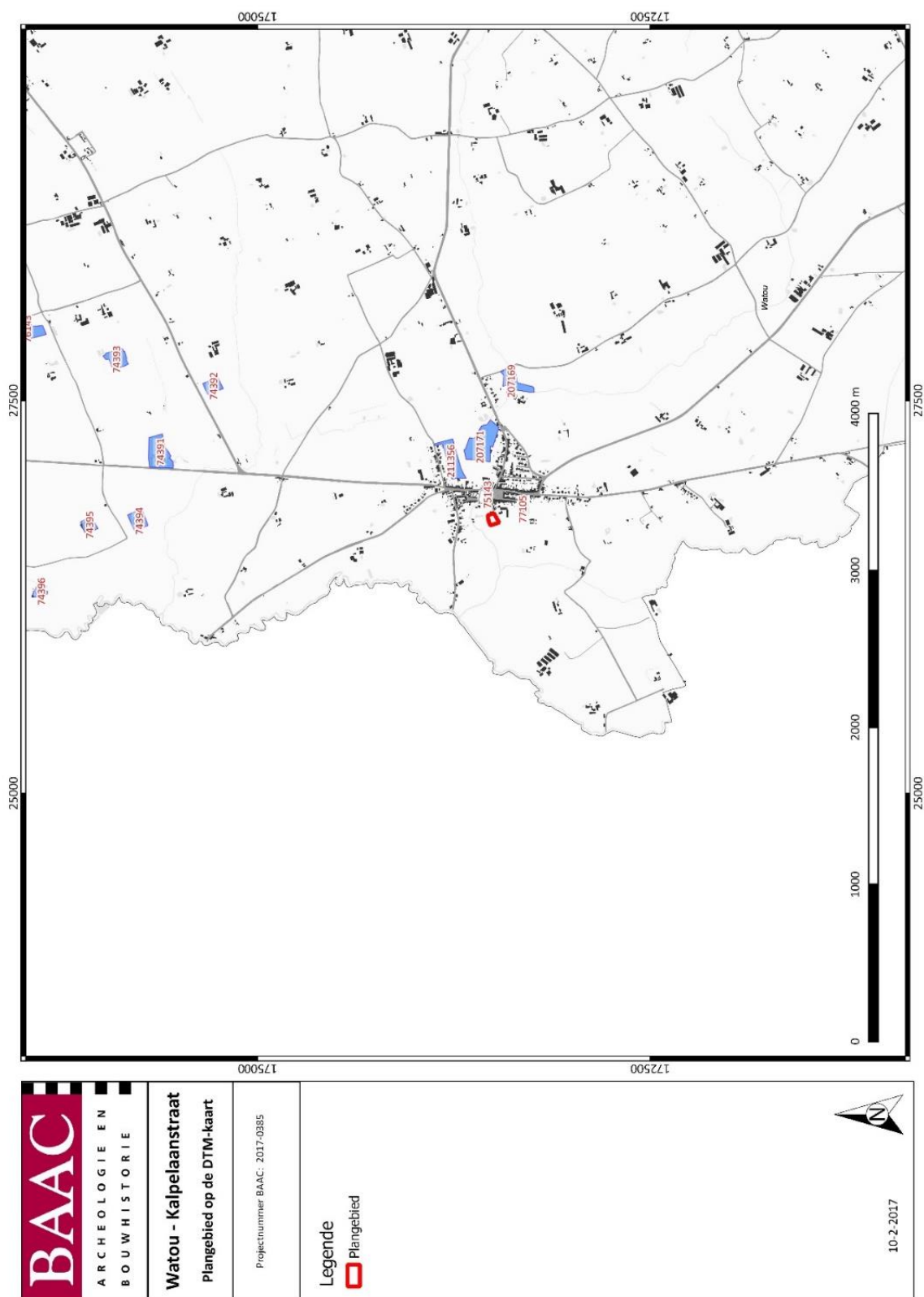
De streek kent heel wat sites met walgracht die de tand des tijd al dan niet hebben doorstaan. Buiten een indicatie tot bewoning vanaf de late middeleeuwen in de omgeving, levert dit weinig directe informatie op voor het plangebied zelf. Naast dergelijke sites werden ook verschillende archeologische onderzoeken reeds opgenomen in de CAI die hieronder verder worden besproken.

²⁹ CAI 2017

Tabel 1: Gekende CAI-waarden in nabije omgeving

CAI-NUMMER	OMSCHRIJVING
74396	ROESBRUGGE – NACHTEGAALSTRAAT 17; SITE MET WALGRACHT DIE MOGELIJK OPKLIMT TOT DE LATE ME (CARTOGRAFISCHE INDICATOR)
74395	ROESBRUGGE – TERENBURGSEWEG; SITE MET WALGRACHT DIE MOGELIJK OPKLIMT TOT DE LATE ME (CARTOGRAFISCHE INDICATOR)
74394	ROESBRUGGE – TERENBURGSEWEG 8; SITE MET WALGRACHT DIE MOGELIJK OPKLIMT TOT DE LATE ME (CARTOGRAFISCHE INDICATOR)
74391	PROVEN – MOENAARDESTRAAT 64; SITE MET WALGRACHT DIE MOGELIJK OPKLIMT TOT DE LATE ME (CARTOGRAFISCHE INDICATOR)
74392	PROVEN – BLEKERIJWEG 1; SITE MET WALGRACHT DIE MOGELIJK OPKLIMT TOT DE LATE ME (CARTOGRAFISCHE INDICATOR)
74393	PROVEN – PROVEN 2; SITE MET WALGRACHT DIE MOGELIJK OPKLIMT TOT DE LATE ME (CARTOGRAFISCHE INDICATOR)
76143	ROESBRUGGE – HARINGE; SPOREN VAN BEWONING (BROKKEN IJZERZANDSTEEN) UIT DE VROEG-ROMEINSE PERIODE, LOSSE VONDSTEN AARDEWERK UIT ME EN LITHISCH MATERIAAL UIT MIDDEN NEOLITHICUM ³⁰
211356	WATOU – OUDE PROVENSTRAAT; ZIE VERDER ³¹
207171	WATOU – WARANDEBEEK ZONE 3-4; ZIE VERDER ³²
75143	WATOU – SINT-BAVOKERK; KERK UIT DE VOLLE ME ³³
77105	WATOU – KASTEEL VAN WATOU; LOCATIE VAN EEN 16 ^E EEUWS KASTEEL, ENKEL HET POORTGEBOUW IS TOT OP HEDEN BEWAARD, TIJDENS ONDERZOEK NAAR DE FUDERINGEN KWAM EEN COLLECTIE AARDEWERK EN METAAL UIT DE NIEUWE TIJD AAN HET LICHT ³⁴
207169	WATOU – WARANDEBEEK ZONE 1-2; ZIE VERDER WATOU-PALINGSTRAAT ³⁵

³⁰ TERMOTE & VANACKER 1992, pp.46–52; DEVRIENDT & TERMOTE 1988, pp.2–8; TERMOTE 1986, p.21; DEWILDE 1988, pp.72–73³¹ DECONYNCK et al. 2014³² BRADT et al. 2013³³ DEVLIEGHER 1979, p.25³⁴ ADRIAEN & DENAEGEL 1990³⁵ BRADT et al. 2013; EGGERMONT & KREKELBERGH 2013

Figuur 15: CAI-kaart van het onderzoeksgebied met de archeologische vindplaatsen in de omgeving³⁶

³⁶ CAI 2017

2.3.2 Omliggend archeologisch onderzoek

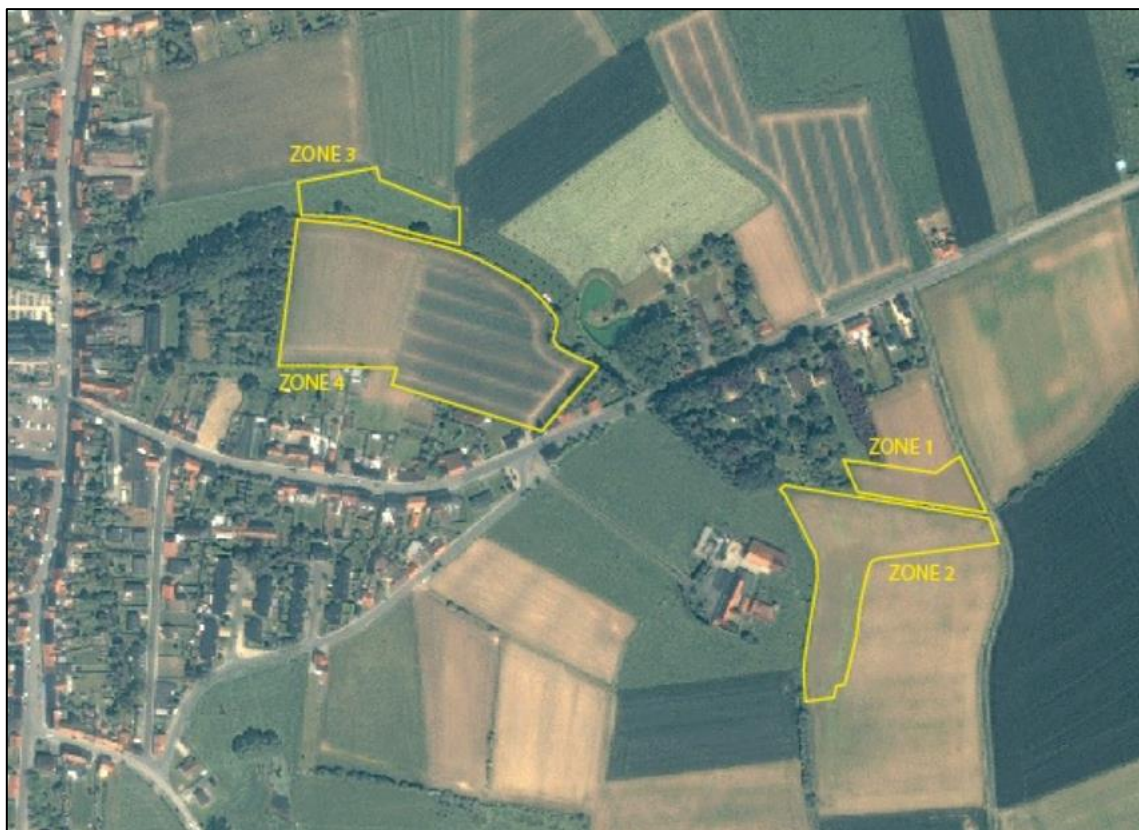
a) Watou- Warandebeek zone 1-2: Palingstraat³⁷

In 2012 werd een opgraving uitgevoerd op een onderzoeksterrein gelegen aan de Palingstraat in Watou naar aanleiding van een bufferbekken dat langsheen de Warandebeek zou worden aangelegd. Het licht hellende terrein (naar de Warandebeek toe) bevond zich tussen de 13,50 en 14,40 +m TAW. De sporendichtheid bleef in tegenstelling tot het archeologisch vooronderzoek, eerder beperkt. Er werden in totaal tijdens de opgraving 44 sporen geïnventariseerd, waarvan het merendeel natuurlijk, enkele drainagebuizen, verschillende grachten en greppels van mogelijks antropogene aard en antropogene, ondiepe kuilen met een tot op heden onbekende datering en functie.

De oudste sporen dateren uit de ijzertijd of de Romeinse periode, waartoe vermoedelijk twee depressies horen. In één van de depressies werd enkele fragmenten handgevormd aardewerk gevonden zonder specifieke kenmerken. Het lokale landschap werd vermoedelijk doorsneden door brede geulen die deze depressies veroorzaakten. Verder werd ook een Romeinswegtracé uit de 1e eeuw gedocumenteerd, geflankeerd door twee grachten. Deze werden op basis van *terra nigra* gedateerd binnen de Romeinse periode wat bevestigd werd door pollendatering. Het wegtracé is vermoedelijk noch een hoofdweg, noch een *diverticulum*, maar zou wel de toegangsweg naar een erf of de omliggende akkers en weilanden kunnen betekenen. Bewoningssporen in de nabije omgeving zouden hier in de toekomst meer zekerheid over kunnen brengen. De nabijgelegen Steenstraat is wel een *diverticulum* (tussen Steenvoorde en Brugge/Oudenburg) en is vermoedelijk een aftakking van de grote weg tussen Boulogne-sur-Mer en Keulen.

Verder werd ook een laatmiddeleeuwse grachtencomplex aangesneden en een kuil, beide gedateerd d.m.v. oxiderend en reducerend aardewerk met beperkt gebruik van loodglazuur. Ook het ontbreken van vroege import en later steengoed doen een datering tussen 12^e en 14^e eeuw vermoeden. Het effectieve erf of de bewoningssporen worden meer naar het westen en/of noorden van de opgraving verwacht. Ook enkele recente sporen werden aangesneden waaronder grachten die in verband kunnen gebracht worden met de recente kanalisatie van de Plokhaanbeek en enkele ondateerbare sporen waaronder kuilen met bijvoorbeeld dierlijk botmateriaal.

³⁷ EGGERMONT & KREKELBERGH 2013

Figuur 16: Zone 1,2,3 & 4 aan de Warandebek³⁸

b) Watou-Warandebek zone 3-4³⁹

In zone 3 en 4 werden verschillende greppels aangesneden met een verschillende oriëntatie, afmeting en vulling. Ook verschillende soorten kuilen werden geregistreerd, waaronder enkele kleine kuiltjes met regelmatige tussenafstand die zouden deel uit maken van een hommenveld in zone 4 en twee metaalrijke kuilen met een olieachtige substantie in zone 3. Tijdens het prospectieonderzoek werden verspreid over beide zones heel wat vondsten ingezameld, waaronder verschillende losse vondsten daterende uit de ijzertijd of Romeinse periode in de alluviale kleilagen in zone 3. In zone 4 werd eerder middeleeuws en postmiddeleeuws aardewerk aangetroffen, al zijn oudere vondsten ook niet uitzonderlijk.

Uit materiaalrijke WOI-kuilen werden verschillende drankflessen, steriliseerbokalen en metalen voorwerpen verzameld. De metalen voorwerpen kunnen opgesplitst worden in koperen en ijzeren voorwerpen, maar zijn in de meeste gevallen moeilijk determineerbaar. Aardewerk vondsten blijven beperkt tot industrieel wit aardewerk en een paar vondsten in porselein. Eén van deze porseleinen voorwerpen dateert uit de periode tussen 1895 -1900. Dergelijke vondsten geven een goede kijk op het dagelijks leven van Britse soldaten, achter het front. Het ontbreken van oorlogsmateriaal getuigt hiervan. Naast deze kuilen daterende uit de Eerste Wereldoorlog, werd ook nog een oefenloopgraaf aangesneden. De loopgraaf werd gekenmerkt door een getand patroon met *traverses* en *fire-bays* met een hoek van 90°.

³⁸ BRADT et al. 2013

³⁹ BRADT et al. 2013

Als aandachtspunt voor verder onderzoek werd ten noorden van het Romeins wegtracé een zone afgebakend om Romeinse bewoningssporen ter hoogte van de weg beter te bestuderen.

c) Watou- Oude Provenstraat⁴⁰

In 2015 werd in navolging van een proefsleuvenonderzoek⁴¹ in functie van een verkavelingsproject, een opgraving uitgevoerd in de Oude Provenstraat in Watou. In totaal werd het terrein opgegraven d.m.v. 13 werkputten.

De oudste vondsten dateren uit de steentijd, het betreft losse silexvondsten die op twee schrabbers na, vooral bestaan uit kleine afslagen, verspreid over het vlak aangetroffen. Vervolgens is er een sterke aanwezigheid uit de Metaaltijden opgetekend onder de vorm van kuilen en paalkuilen. Deze worden gekenmerkt door een ronde vorm, een houtskoolrijke vulling en aardewerk. In sommige kuilen werd verbrande leem aangetroffen. Vermoedelijk hadden deze kuilen een eerder artisanale functie, men denkt bijvoorbeeld aan extractiekuilen die later hergebruikt werden als afvalkuil.

Verschillende erfindelingsgreppels, gebouwstructuren en waterhoudende structuren dateren uit de Romeinse periode. De erfindelingsgreppels zijn vrij onduidelijk maar kunnen duiden op een zekere meerfasigheid. Ondanks de verschillende sporenclusters, kon in eerste instantie geen hoofdgebouw herkend worden, wel werden verschillende bijgebouwen geregistreerd. Een waterkuil op het kruispunt van verschillende greppels bevatte heel wat Romeins aardewerk en een organisch pakket. Een waterput ten NO van deze kuil, had een buitenste wand van losse ijzerzandsteen brokken en een binnenwand van goed geordende blokken, gefundeerd op een houten bodem van halvemaaanvormige planken met een vierkantenopening. Tot slot werd ook nog een Romeinse brandrestengraf aangesneden, het graf wordt gekenmerkt door een geïsoleerde positie en een beperkte hoeveelheid bot.

Er werden geen sporen of vondsten opgetekend daterende uit de middeleeuwen, op een post middeleeuwse perceelsgracht na. Het onderzoek leverde dan wel enkele mooie Eerste Wereldoorlog contexten op. Onder andere een kabelgeul, een paardenbegraaf, een loopgraaf en verschillende afvalkuilen werden aangetroffen. De Britse loopgraaf was weinig uitgesproken getand en tot 50 cm diep uitgegraven met een vlakke bodem. Er werden verschillende schoenen in aangetroffen en deksels van olievaten. In de afvalkuilen werd hoofdzakelijk gebruiksmateriaal zoals flessen en potten aangetroffen die wijzen op Britse en Amerikaanse aanwezigheid. In één van de kuilen werden verschillende paardenskeletten aangetroffen, hun tuig was zelfs nog gedeeltelijk bewaard, wat doet vermoeden dat deze dieren slachtoffer waren van het oorlogsgeweld. Deze sporen kunnen gelinkt worden aan een barakkenzone die herkent kon worden via luchtfotografie.

⁴⁰ Anon 2015

⁴¹ DECONYNCK et al. 2014

Figuur 17: Luchtfoto uit 1918 met aanduiding van een kamp bij de Oude Provenstraat (rode cirkel) en situering van het plangebied gelegen aan de Kapelaanstraat⁴²

2.4 Archeologische verwachting

Aan de hand van de historische informatie en het kaartmateriaal kan niet met zekerheid gezegd worden of er structuren zullen aangetroffen worden. *Het onderzoeksgebied werd niet specifiek bij naam vermeld in de historische bronnen.* En op historische kaarten wordt het plangebied hoofdzakelijk gekarteerd als weiland of grasland.

Voor de oudere perioden (steentijden-metaaltijden-Romeinse periode) is er niets voorhanden wat betreft historische bronnen die relevant zijn voor het onderzoeksgebied. De enige manier om hierover informatie in te winnen is dan ook veldonderzoek.

Archeologisch onderzoek in de nabije omgeving bracht verschillende vondsten en sporen aan het licht die wijzen op een rijke ontstaansgeschiedenis van de gemeente Watou. De oudste vondsten dateren uit de steentijd. Aangezien het om enkele losse vondsten gaat, zijn verregaande conclusies met betrekking tot prehistorische bewoning hier nog niet op hun plaats. Verder werden verschillende occupatie- en bewonings-sporen vanaf de metaaltijden geregistreerd en werd Romeinse bewoning langsheen één of twee Romeinse wegen vastgesteld. Verschillende laat middeleeuwse erven uit de 12e-14e eeuw werden onderzocht en ook occupatiesporen uit de Nieuwste tijd kwamen aan het licht. Tijdens de Eerste Wereldoorlog lag het gebied ver achter de frontlinie, maar de aanwezigheid van Britse en Amerikaanse soldaten werd geïllustreerd door onder meer enkele loopgraven, verscheidene afvalkuilen en graven van zowel soldaten als paarden.

Gezien het terrein gedurende het verleden vooral in gebruik was als weiland en archeologisch en historisch onderzoek een rijke ontstaansgeschiedenis illustreren lijkt de trefkans op archeologische sporen ter hoogte van het plangebied niet onbestaande. Verder archeologisch onderzoek met ingreep in de bodem wordt dan ook nodig geacht. Zowel occupatie- als bewoningssporen vanaf de metaaltijden en Romeinse tijden tot de Eerste Wereldoorlog kunnen dan ook verwacht worden ter hoogte van het onderzoeksterrein.

⁴² Anon 2015

3 Methode

3.1 Veldwerk

De prospectie met ingreep in de bodem bestond uit een standaard proefsleuvenonderzoek waarbij de methode van continue sleuven werd gebruikt. Parallele ononderbroken proefsleuven werden aangelegd over het volledige perceel, waarbij de afstand tussen de proefsleuven niet meer dan 15 m bedroeg. Hierbij werd ca. 14% van het terrein geprospecteerd door middel van proefsleuven en ca. 3% door middel van kijkvensters en/of dwarssleuven. De zijden van de kijkvensters waren maximaal de afstand tussen twee sleuven en voldoende groot om de onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden. De positie van deze sleuven werd, in samenspraak met de opdrachtgever en het Agentschap vooraf vastgelegd. De proefsleuven werden uitgezet door middel van GPS (Figuur 18).

Figuur 18: Voorstel inplanting proefsleuven binnen het plangebied op de Orthofoto⁴³

Binnen het 3494 m² groot onderzoeksgebied werd 598,72 m² onderzocht, waarvan ca. 484 m² in de vorm van proefsleuven/werkputten werd aangelegd en ca. 114 m² in de vorm van kijkvensters. Er werden in totaal 3 kijkvensters aangelegd, ter uitbreiding van WP2 en WP3 en tussen WP5 en WP6. Alle werkputten waren noord-zuid georiënteerd, loodrecht op de beekvallei. Het maaiveld bevond zich op een hoogte evoluerend van gemiddeld 13.50 m TAW tot 15 m TAW. Het vlak werd aangelegd op een variërende diepte van ca. 50 cm onder dit maaiveld.

De sleuven werden aangelegd met behulp van een kraan op rupsbanden van 21 ton met gladde graafbak van 2 m. In elke sleuf werd machinaal één vlak aangelegd op het archeologisch relevante en leesbare niveau; dit onder begeleiding van minstens één archeoloog. Vervolgens werd het vlak manueel bijgeschaafd, zodat de sporen het best zichtbaar waren en meteen konden worden ingekrast.

⁴³ AGIV 2017d

Van alle sleuven werden overzichtsfoto's gemaakt en van alle sporen ook detailfoto's. De sleuven en sporen werden ingetekend door middel van een *GPS* en gedocumenteerd aan de hand van beschrijvingen. Indien een spoor zich tegen de putwand bevond, werd het werkputprofiel opgeschoond om de relatie tussen het spoor en de bodemhorizonten te registreren. Sporen-, foto- en vondstenlijsten werden digitaal geregistreerd in het veld. Gebruik makend van het programma *Qgis* werden de verzamelde data van de opgravingsvlakken verwerkt tot een gedetailleerd en overzichtelijk grondplan.

Enkele sporen (S202, S203, S301, S302 en S602) werden gecoupeerd in functie van de onderzoeksvragen.

Per proefsleuf, met uitzondering van WP4, werd minstens één diepere profielput aangelegd waarbij voldoende C-horizont zichtbaar was voor een eenduidige interpretatie. Bij de verstoorde profielen werd de moederbodem echter niet bereikt wegens een erg diepe verstoring. De locatie ervan stond in functie van het inzicht in de lokale bodemopbouw (en de diepte van verstoring). Bij elke profielput werd de absolute hoogte van het (archeologisch) vlak en van het maaiveld genomen en op het plan aangeduid. Deze bodemprofielen werden opgemeten, opgekuist, gefotografeerd, ingetekend op schaal 1/20 en beschreven per horizont op basis van de bodemkundige registratie- en beschrijvingsmethodes.

Meteen na afloop van het onderzoek werden de proefsleuven gedicht om verdere degradatie en instabiliteit van het terrein te voorkomen. Dit gebeurde met instemming van het Agentschap Onroerend Erfgoed.

3.2 Strategie voor de uitwerking

De basisuitwerking van het onderzoek en de rapportage van de onderzoeksresultaten gebeurden allen door BAAC Vlaanderen, conform de minimumnormen en de bijzondere voorwaarden. De basisuitwerking van het onderzoek omvat een beknopte omschrijving van alle sporen in een sporenlijst en het opstellen van een foto- en monsterlijst. De veldplannen van de opgraving zijn gedigitaliseerd en opgemaakt tot overzichtelijke kaarten. De profieltekeningen zijn gedigitaliseerd en in uniforme afbeeldingen weergegeven. Deze basisuitwerking gebeurde onmiddellijk na het veldwerk.

4 Resultaten

4.1 Bodem

Alle werkputten, met uitzondering van WP4, werden voorzien van minstens één profiel. Wanneer de leesbaarheid van het vlak het toeliet werden in sommige proefsleuven twee profielen voorzien, om enerzijds de invloed van de helling op de bodemopbouw beter te bestuderen en anderzijds de diepte van de verstoring beter in kaart te brengen. Gezien de grote graad van verstoring in WP4 werd ter hoogte van deze proefsleuf geen profiel aangelegd.

Uit de registratie van de profielen bleek over het gehele terrein sprake van een AC-bodemopbouw, met over bijna de helft van het terrein een diepgaande verstoring tot op de moederbodem. In het merendeel van de profielen bleek de bovenzijde opgebouwd uit verschillende ophogingen en Ap-horizonten die duidelijk van recentere oorsprong zijn. Naarmate de profielen noordelijker zijn gelegen, hoger op de helling, vertoont deze bovenlaag minder gelaagdheid.

Profielen 3.2, 5.1 & 6.1 illustreren de diepgaande verstoring tot op de moederbodem. Gezien de relatief zuidelijke ligging van deze profielen, zijn ze gelegen op het hoogste deel van het terrein. De A-horizont blijft in profiel 3.2 en 5.1. grotendeels beperkt tot de bouwvoor. In profiel 6.1. is net onder de bouwvoor nog een sub-recente A-horizont waarneembaar die net iets homogener is van kleur en samenstelling dan de bouwvoor zelf. De bouwvoor heeft een bruinigrijze kleur en beslaat ongeveer een pakket van ca. 30 à 50 cm. Terwijl de verstoring in profiel 3.2 en 5.1. veel weg heeft van een geroerde C-horizont, bevat dit pakket in profiel 6.1. meer inclusies waaronder baksteen en houtskool.

Figuur 19: Profiel 3.2, 5.1 & 6.1 ter illustratie van de diepgaande verstoring⁴⁴

De intacte profielen zonder verstoring (Profiel 1.1, 1.2, 2.1, 3.1) worden ook gevormd door een AC-opbouw. Ondanks dat profiel 1.2. binnen een verstoring werd geplaatst, zien we hiervan geen weerslag in het bodemprofiel. Gezien de relatief noordelijke ligging van deze profielen bestaat de A-horizont uit verschillende lagen onder de bouwvoor die allen sub-recent van aard zijn, maar verdwijnen naar mate

⁴⁴ © BAAC

de profielen eerder hoger op het terrein zijn gelegen. Profiel 2.1. en 3.1. vertonen ook diepgaande bioturbatie tussen de overgang van A naar C-horizont.

Figuur 20: Profiel 1.2, 2.1 & 3.1 ter illustratie van de onverstoorde bodemopbouw⁴⁵

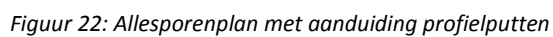
Zoals reeds hoger vermeld bestaat de A-horizont onder de bouwvoor uit een homogeen donker pakket, gevormd door verschillende sub-recente cultuurlagen. Deze worden gekenmerkt door een donkergrijze kleur, met roestlagen en houtskoolinclusies en verdwijnt naar het zuiden van het terrein toe. Ten noorden van het onderzoeksterrein is dit pakket het dikste zoals geïllustreerd in profiel 1.1. hier worden de roestlagen en inclusies ook erg duidelijk weergegeven. Net onder deze A-horizont bevinden zich mogelijk karrensporen of sporen van een beemdenweg. Historisch vinden we hierover geen gegevens terug. Tijdens de aanleg van het vlak zelf werden deze sporen niet opgemerkt, wat ook zou kunnen wijzen op een eerder natuurlijk en erg lokaal fenomeen dan een effectieve weg.

⁴⁵ © BAAC

Figuur 21: Profiel 1.1. met karrensporen⁴⁶

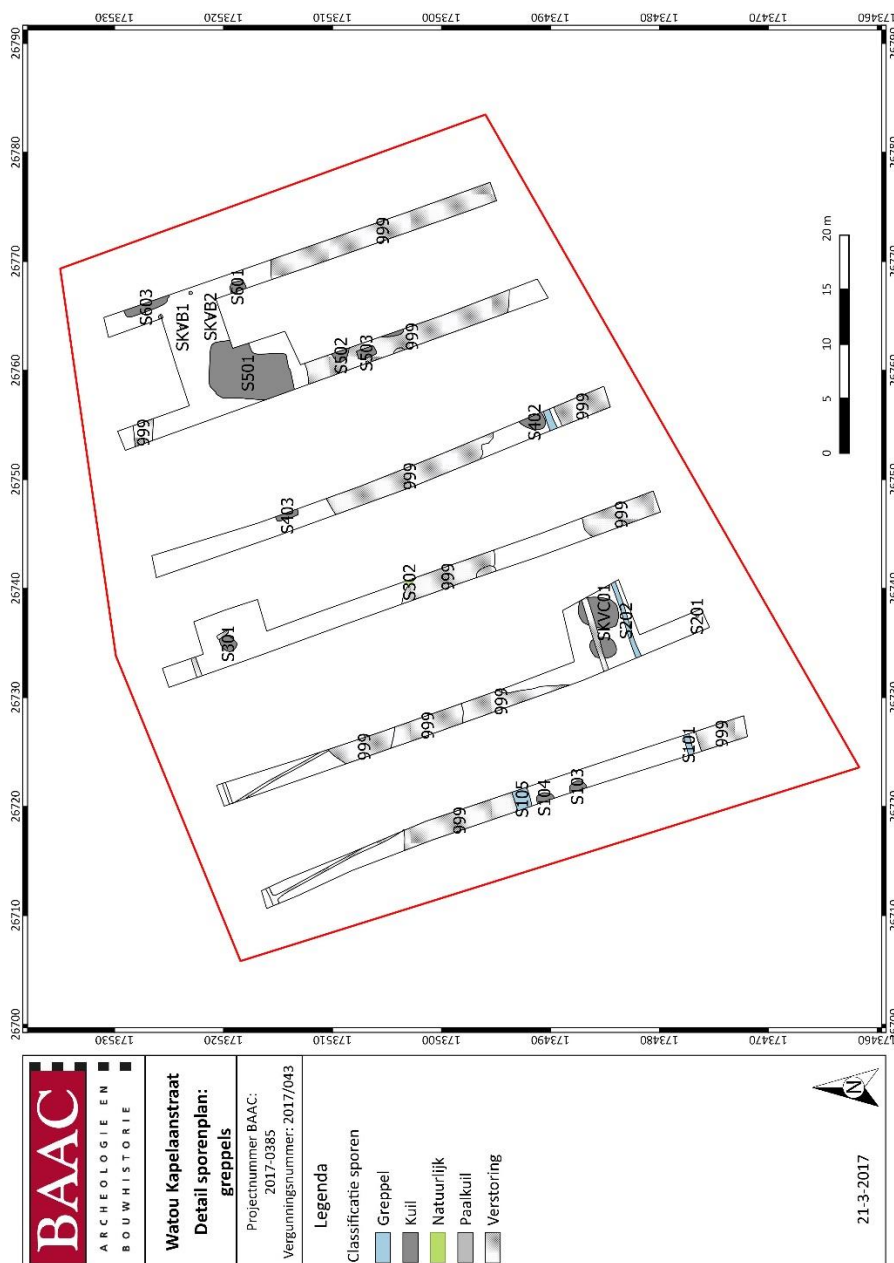
⁴⁶ © BAAC

4.2 Spoorbeschrijving en interpretatie

4.2.1 Algemeen

Tijdens de prospectie werden 6 proefsleuven aangelegd en drie kijkvensters. Alle sporen van zowel natuurlijke als antropogene oorsprong werden op het terrein ingekrast en ingemeten. Naast één natuurlijk spoor, drie drainages en verschillende grote recente verstoringen werden nog twee greppels en negentien (paal)kuilen opgetekend (zie Figuur 22). In de volgende paragraaf worden deze sporen per functionele categorie beschreven en geïnterpreteerd.

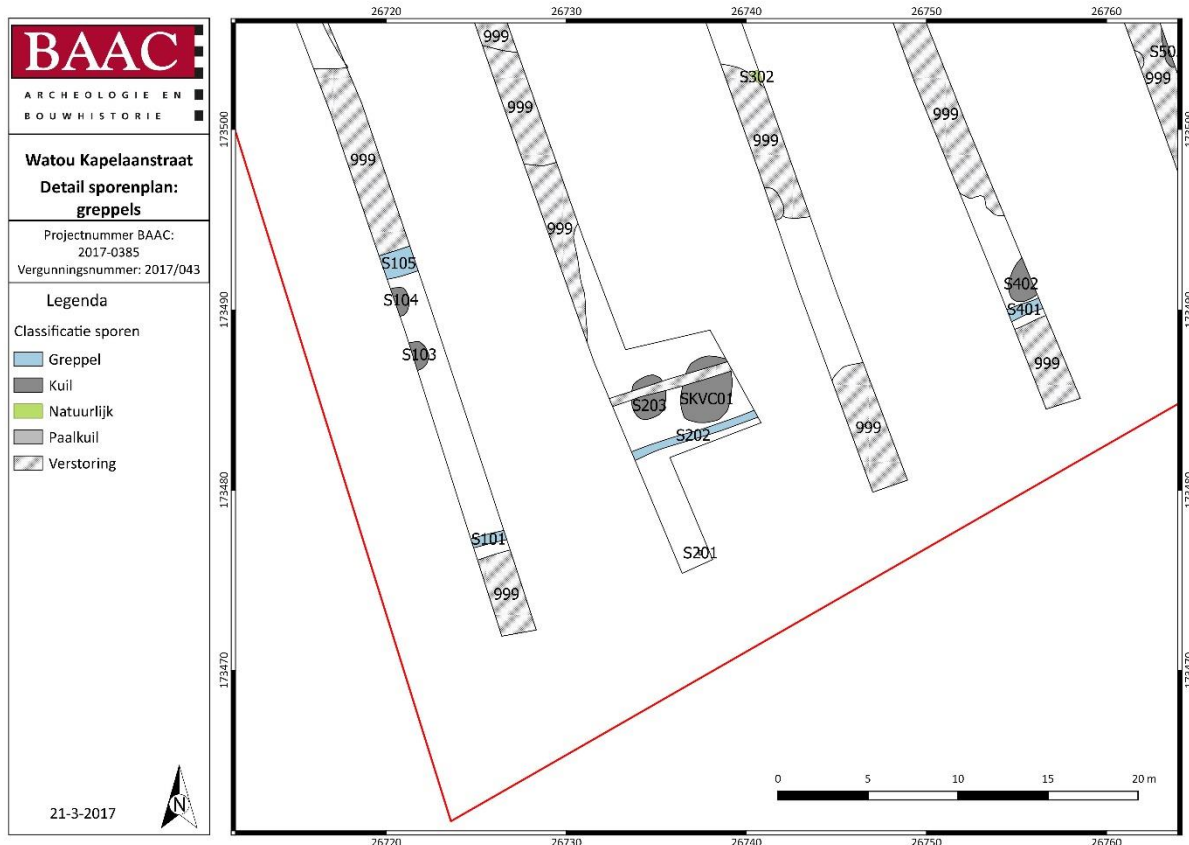
Figuur 23: Alle sporenplan

4.2.2 Beschrijving en interpretatie van de sporen en structuren

a) Greppels

Ter hoogte van het plangebied werden twee greppels opgetekend. Een eerste greppel kon getraceerd worden vanaf WP1 tot en met WP4 (S101, S202 en S401), een tweede greppel kon enkel worden opgetekend in WP1 (S105) wegens de diepgaande versterking in de overige werkputten. De vulling van de eerste greppel (S101, S202 en S401) heeft een grijze tot lichtgrijze kleur, een vage aflijning en wordt getypeerd door inclusies van onder meer mortel, baksteen en houtskool. De breedte varieert tussen 50 en 65 cm en was ondiep bewaard. Naar de functie en datering van deze greppel is het gissen, onder meer door gebrek aan vondstmateriaal. Mogelijk kan deze greppel in verband gebracht worden met een landweg die net ten zuiden van de greppel parallel loopt in het verlengde van de Kapelaanstraat, maar dit is enkel een hypothese.

De tweede greppel kon enkel in WP1 worden vastgesteld (S105) en is met zijn breedte van ca. 150 cm misschien eerder een kuil dan een greppel of maakt eventueel zelfs onderdeel uit van de recente versterking ten noorden van het spoor. De oorsprong van deze greppel kon niet worden achterhaald en de scherpe aflijning en donker grijze kleur doen dan ook een eerder recente datering vermoeden.

Figuur 24: Allesporen kaart: Detail greppels

b) Kuilen en paalkuilen

In totaal werden zes paalkuilen geregistreerd. Geen van hen kon op basis van vorm, afstand, grootte, of opbouw in relatie tot een andere gebracht worden. Hun vorm varieerde van rond over vierkant tot L-vormig, de grootte tussen 20 à 40 cm diameter en de kleur tussen lichtbruin tot donkerbruin. Vier van de zes paalkuilen werden op basis van hun aflijning en kleur gedateerd als recent en zijn dan ook archeologisch niet interessant. Mogelijks maken ze deel uit van een (sub)recente afspanning of iets dergelijks. Bij gebrek aan vondsten konden de overige twee geen datering toegewezen krijgen. Ook

het couperen (S602) en uitbreiden van het vlak ter hoogte van de paalkuilen (kijkvenster B) bracht niet meer informatie rond de datering of determinatie van de sporen. Ook deze paalkuilen zijn bij gevolg archeologisch niet interessant.

Figuur 25: Detailfoto's van recente paalkuilen S201, S504, SKVB01 en SKVB02⁴⁷

In totaal werden ook dertien kuilen geregistreerd, waarvan maar een kleine minderheid op basis van kleur en/of vondstmateriaal gedateerd en geïnterpreteerd kon worden. Kuilen S103, S104, S501 en S601 bleven bij gevolg ook zonder interpretatie. Om spoor S203 volledig te registreren werd kijkvenster C aangelegd. Tijdens deze aanleg kon een gelijkaardige kuil geregistreerd worden (SKVC01)(Figuur 26), op basis van vondstmateriaal worden beide kuilen gedateerd tussen 1700-1900. S301 werd naar aanleiding van een stukje handgevormd aardewerk gecoupeerd (Figuur 27). Op basis van de vulling en het vondstmateriaal kan deze mogelijks gedateerd worden binnen de metaaltijden. S402 is een kuil, onregelmatig van vorm, met onder meer houtskool en aardewerk dat te dateren valt binnen de late middeleeuwen. S403 en S603, beide rechthoekig van vorm, kunnen vermoedelijk (op basis van het vondstmateriaal) geïnterpreteerd worden als Eerste Wereldoorlog afvalkuilen. De overige kuilen (S502, S503 en S505) worden op basis van hun kleur en aflijning geïnterpreteerd als recent.

Omdat deze kuilen allen dateren uit verschillende periodes en niet in relatie staan tot elkaar, lijken deze archeologisch weinig interessant.

⁴⁷ ©BAAC

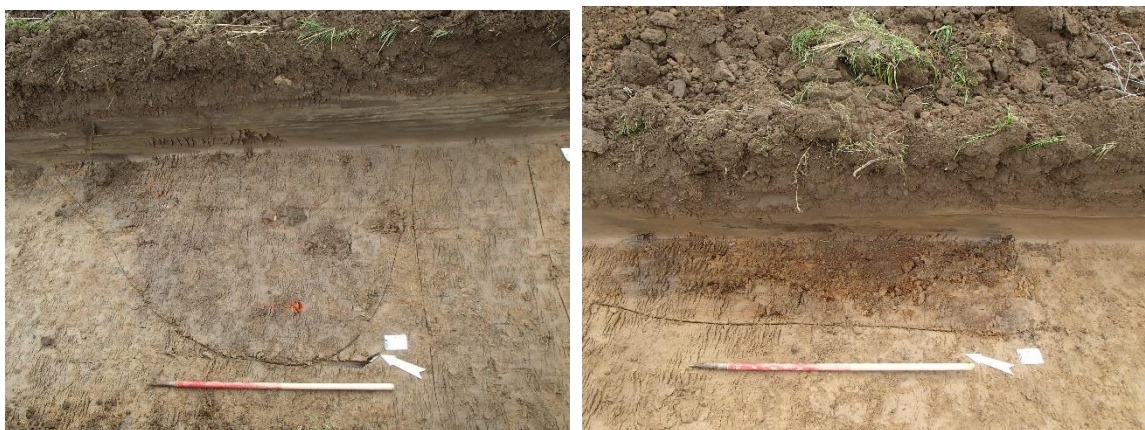
Figuur 26: Vlakfoto kijkvenster C (KVC): S203 & SKVC01⁴⁸

Figuur 27: Coupefoto S30⁴⁹

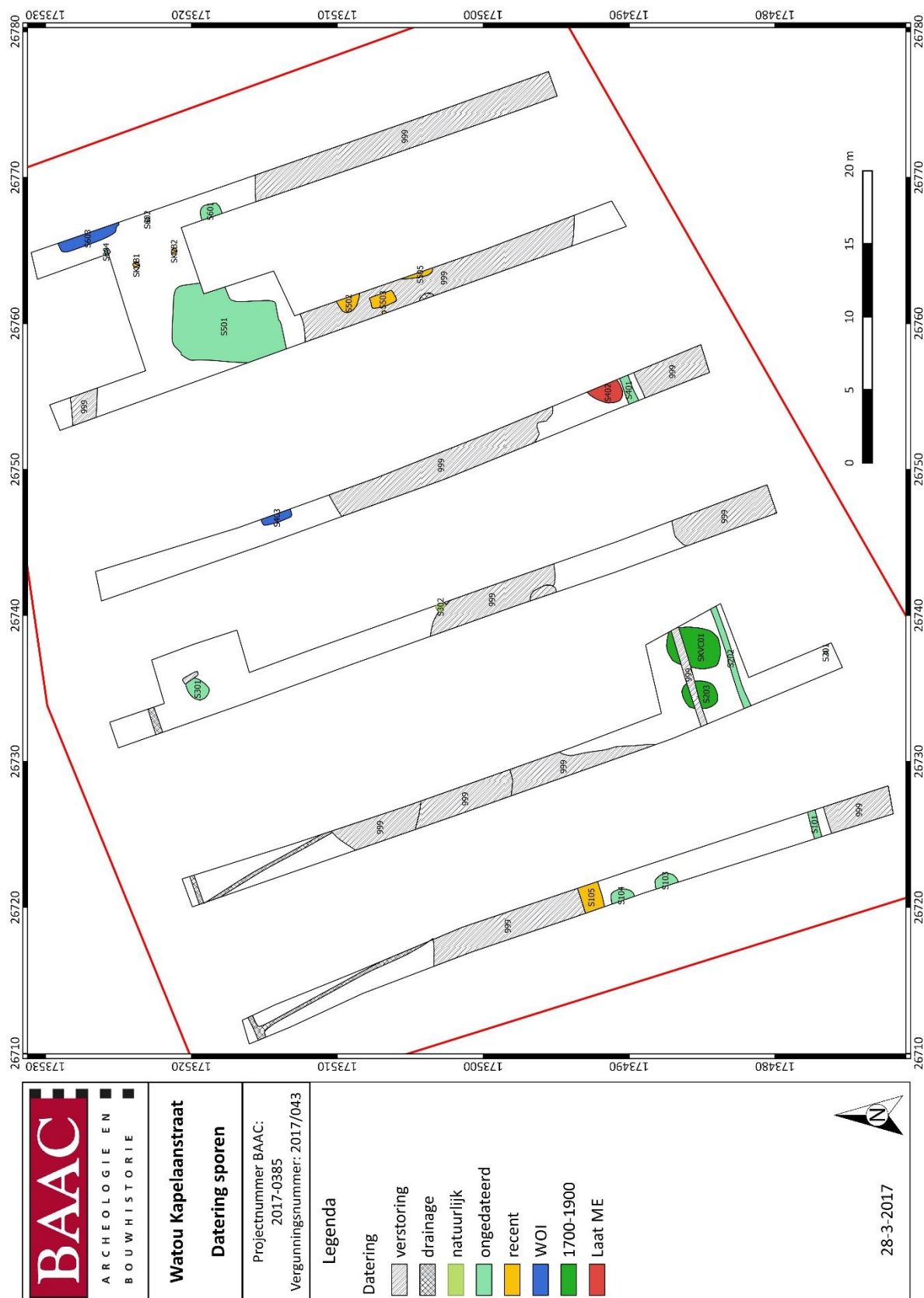
⁴⁸ ©BAAC

⁴⁹ ©BAAC

Figuur 28: Detailfoto S402 en S403⁵⁰

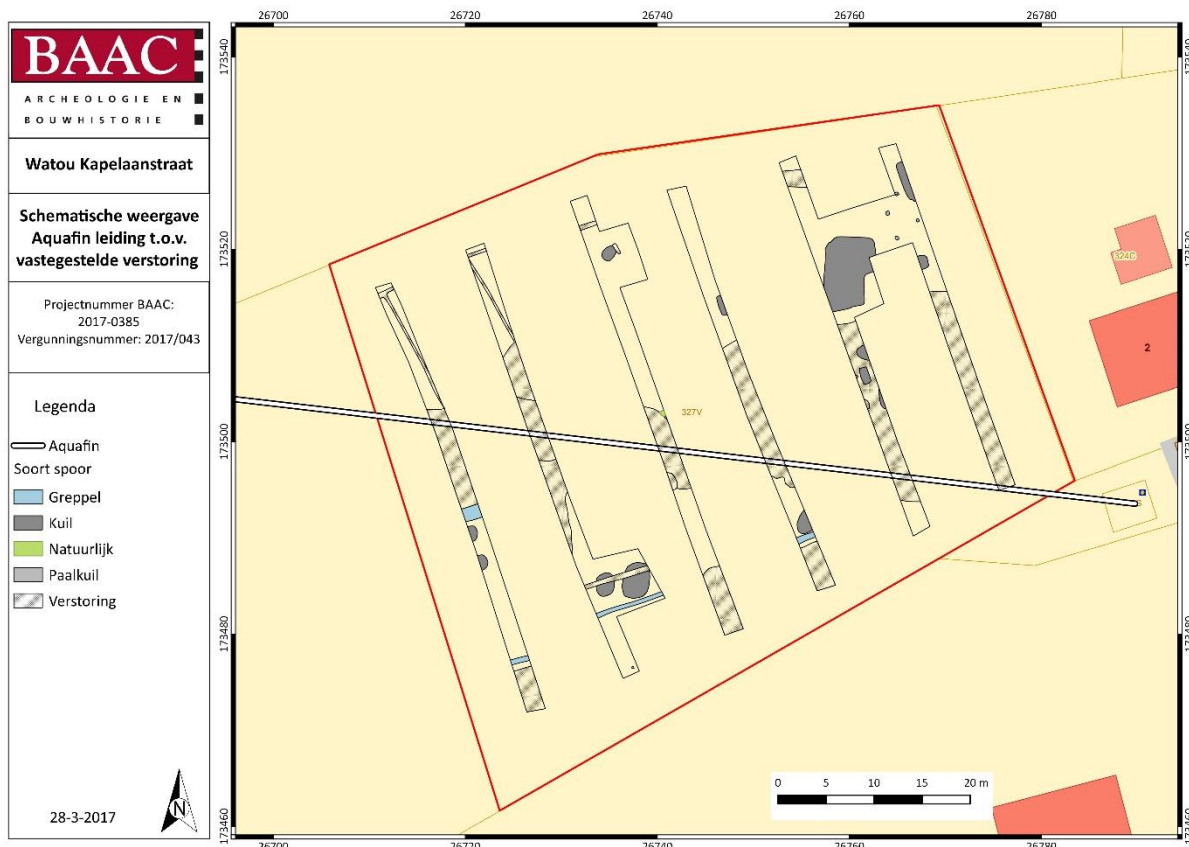
⁵⁰ ©BAAC

Figuur 29: Alle sporenkaart met datering

c) Verstoring

Ter hoogte van het plangebied kon een grote verstoring worden vastgesteld. Deze verstoring was niet alleen groot in oppervlakte (ca. 205 m²) maar liep ook ver onder het archeologisch loopvlak zoals zichtbaar in de profielen PR3.2, PR5.1 en PR6.1. We kunnen dus spreken van een volledige verstoring ter hoogte van deze zones die doorheen de 6 proefsleuven een W-O oriëntatie volgt. Deze verstoring werd vermoedelijk veroorzaakt door een Aquafin-leiding die volgens het aangeleverde plan ongeveer gelijklopend is met de verstoring. Deze leiding met een diameter van ca. 1000 mm, zou op een variërende diepte van ca. 4,5 m tot 2,5 m onder het maaiveld zijn gelegen.

Figuur 30: Situering Aquafin-leiding t.o.v. het sporenplan⁵¹

⁵¹ Situering Aquafin-leiding verkregen via de initiatiefnemer

5 Vondstmateriaal

Tijdens het proefsleuvenonderzoek Watou-Kapelaanstraat werden in totaal 6 vondstcontexten geregistreerd. Enkele hiervan zijn door onze materiaalspecialisten gedetermineerd en leiden tot een interpretatie en/of datering van het spoor waarin ze werden aangetroffen.

De Britse Enfield kogel (VNR1) bevestigt de Britse aanwezigheid tijdens de Eerste Wereldoorlog in Watou. Tot voor kort werden vooral ten noordoosten van de kerk verschillende aanwijzingen gevonden voor militaire aanwezigheid in het dorp, maar dus ook ten westen van de kerk kunnen sporen aangetroffen worden. De verroeste metaalstukken (VNR2) uit spoor S604 leken in eerste instantie op *schrapnel*, maar worden na het reinigen eerder geïnterpreteerd als restanten van blik. Ook deze vondst bevestigt de aanwezigheid van soldaten ver voorbij het front. Dergelijke afvalkuilen werden ook in grote getalen reeds aangetroffen tijdens archeologisch onderzoek ten noordoosten van de kerk.

Vondstencontext nummer drie bestaat uit een stukje geglaazuurd, rood gedraaid aardewerk, een stuk leisteen en een stukje pijpsteel uit pijpaaarde. Dergelijk ensemble kan wijzen op een ruime datering binnen de nieuwe en nieuwste tijd. Vondstencontext nummer 5 bestaande uit rood gedraaid aardewerk -waaronder verschillende wandscherven, een handvat fragment en een fragment sterk verbrand aardewerk- is dan eerder te dateren binnen de late middeleeuwen. Een klein fragment handgevormd aardewerk (VNR6) dateert vermoedelijk uit de metaaltijden, en zou daarbij de oudste vondst van deze onderzoekslocatie kunnen zijn, maar gezien het formaat zijn grote conclusies op basis van deze ene vondst eerder voorbarig.

6 Besluit

6.1 Synthese

Ondanks een hoge archeologische verwachting, werden tijdens het vooronderzoek met ingreep in de bodem onder de vorm van proefsleuven geen archeologische site of structuren vastgesteld ter hoogte van het plangebied in de Kapelaanstraat te Watou. Het plangebied is namelijk grotendeels verstoord, vermoedelijk door de aanleg van een Aquafin-leiding. De sporen die wel konden worden geregistreerd, onderzocht en gedateerd, zijn veelal geïsoleerd en moeten dan bijgevolg eerder geïnterpreteerd worden als off-site fenomenen.

Op basis van deze sporen en het vondstmateriaal kan wel geconcludeerd worden dat ter hoogte van het plangebied en de omgeving, vermoedelijk vanaf de metaaltijden, maar zeker vanaf de late middeleeuwen antropogene ingrepen hebben plaatsgevonden. Maar of er al dan niet bewoning of artisanale activiteiten hebben plaatsgevonden, kan niet met zekerheid vastgesteld worden wegens de uitgebreide verstoring (ca. 205 m² van het totale onderzochte oppervlak).

6.2 Beantwoording onderzoeksvragen

- Welke zijn de waargenomen horizonten, beschrijving + duiding?

Het plangebied bestaat enkel uit AC-profielen. Onder de bouwvoor bevinden zich verschillende (sub)recente cultuurlagen gevolgd door de moederbodem. De A-horizont ten noordwesten van het plangebied beslaat steeds een groter pakket dan diezelfde horizont ten zuidoosten, wat veroorzaakt werd door de helling naar de beekvallei toe.

- In hoeverre is de bodemopbouw intact? Waardoor kan het ontbreken van een horizont verklaard worden?

Ongeveer 1/3de van de bodemopbouw ter hoogte van het plangebied werd verstoord, vermoedelijk door de aanleg van de Aquafin-leiding die W-O georiënteerd doorheen het volledige plangebied loopt.

- Zijn er sporen aanwezig? Zo ja, geef een beknopte omschrijving.

In totaal werd 1 natuurlijk spoor, verschillende (sub)recente verstoringen, 2 greppels en 19 (paal)kuilen geregistreerd.

- Hoe is de bewaringstoestand van de sporen?

De bewaringstoestand van de sporen is goed.

- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?

Door de grote centrale verstoring, kon niet met zekerheid worden vastgesteld of de sporen deel uit maken van één of meerdere structuren.

- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?

Er werd één spoor geregistreerd mogelijk daterende uit de metaaltijden, de overige sporen dateren uit de late middeleeuwen, nieuwe en nieuwste tijd.

- Zijn er indicaties (greppels, grachten, lineaire paalzettings,...) die kunnen wijzen op een inrichting van een erf/nederzetting?

Niet van toepassing.

- **Is er een bodemkundige verklaring voor de partiële afwezigheid van archeologische sporen? Zo ja, waarom? Zo nee, waarom niet?**

Niet van toepassing.

- **Kunnen archeologische vindplaatsen in tijd, ruimte en functie afgebakend worden (incl. de argumentatie)?**

Gezien de grote verstoring en het geïsoleerd voorkomen van sporen, is er waarschijnlijk sprake van off-site fenomenen. Een afbakening van archeologische vindplaatsen in tijd, ruimte en functie is dan ook niet haalbaar.

- **Kunnen de sporen gelinkt worden aan nabijgelegen archeologische vindplaatsen?**

Neen.

- **Wat is de relatie tussen de bodem en de landschappelijke context (landschap algemeen, geomorfologie,...)?**

Deze vraag kan binnen dit onderzoek niet beantwoord worden.

- **Wat is de vastgestelde en verwachte bewaringstoestand van elke archeologische vindplaats?**

Ter hoogte van de Aquafin leiding zijn potentiële archeologische sporen verstoord.

- **Wat is de waarde van elke vastgestelde archeologische vindplaats?**

Ter hoogte van het onderzoeksgebied werden enkel off-site fenomenen vastgesteld, de archeologische meerwaarde is dan ook zeer klein.

- **Wat is de potentiële impact van de geplande ruimtelijke ontwikkeling op de waardevolle archeologische vindplaatsen?**

Niet van toepassing.

- **Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling en die niet in situ bewaard kunnen blijven:**

1. **Wat is de ruimtelijke afbakening (in drie dimensies) van de zone voor vervolgonderzoek?**
2. **Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht, zowel vanuit methodologie als aanpak voor het vervolgonderzoek?**

Niet van toepassing.

- **Welke vraagstellingen zijn voor vervolgonderzoek relevant?**

Niet van toepassing.

- **Zijn er voor de beantwoording van deze vraagstellingen natuurwetenschappelijke onderzoeken nodig? Zo ja, welke type staalnames zijn hiervoor noodzakelijk en in welke hoeveelheid?**

Niet van toepassing.

6.3 Advies en waardering

6.3.1 Waardering en potentieel op kenniswinst

Tijdens het archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem onder de vorm van proefsleuven, werd vastgesteld dat ongeveer 1/3de van de onderzochte oppervlakte tot op de moederbodem verstoord werd, vermoedelijk door de aanleg van een Aquafin-leiding. Naast de verstoring werden verschillende sporen geregistreerd met een datering vanaf de metaaltijden tot de nieuwste tijd. Geen van deze sporen kon in relatie gebracht worden tot een structuur of een artisanale handeling en bijgevolg werden alle gedateerde sporen dan ook geïnterpreteerd als off-site fenomenen. De geregistreerde sporen hebben dan ook een lage archeologische waardering en het potentieel op kenniswinst bij verder onderzoek staat bijgevolg ook niet in relatie tot de meerprijs van dergelijk onderzoek.

6.3.2 Advies

Wegens een beperkt aantal sporen (off-site fenomenen) en een grote verstoring centraal gelegen in het plangebied zal BAAC Vlaanderen geen verder archeologisch onderzoek ter hoogte van het plangebied aan de Kapelaanstraat in Watou adviseren.

7 Bibliografie

- ADRIAEN, J. & DENAEGEL, J., 1990. *Poperinge ondersteboven. Archeologische vondsten van de prehistorie tot de 19e eeuw. Tentoonstelling van 4 augustus tot 9 september 1990: Katalogus*, Poperinge.
- AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2017. Watou, Invenstaris Onroerend Erfgoed. Available at: <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/121296> [Accessed February 10, 2017].
- AGIV, 2017a. AGENTSCHAP GEOGRAFIE INFORMATIE VLAANDEREN: Topografische Kaart NGI 1:10000 raster, klassieke reeks. Available at: <http://www.geopunt.be>.
- AGIV, 2017b. AGENTSCHAP GEOGRAFIE INFORMATIE VLAANDEREN: Grootchalig Referentiebestand (GRB).
- AGIV, 2017c. AGENTSCHAP GEOGRAFIE INFORMATIE VLAANDEREN: Digitaal Hoogte Model.
- AGIV, 2017d. AGENTSCHAP GEOGRAFISCHE INFORMATIE VLAANDEREN: Orthofotomozaïek, middenschallig, winteropnamen, kleur, meest recent, Vlaanderen. Available at: <http://www.geopunt.be>.
- Anon, 2015. *Watou-Oude Provenstraat Opgraving*,
- ANTROP, M. et al., 2002. *Overzicht Traditionele landschappen. Versie 6.1 - maart 2002*, Gent: Universiteit Gent: Vakgroep geografie.
- BRADT, T. et al., 2013. *Archeologische prospectie Watou Warandebeek (prov. West-Vlaanderen), Basisrapport*, Ingelmunster.
- CAI, 2017. Centraal Archeologisch Inventaris. Available at: <http://cai.onroerenderfgoed.be/>.
- DEBRABANDERE, F. et al., 2010. *De Vlaamse Gemeentenamen. Verklarend woordenboek.*, Brussel: Davidsfonds Uitgeverij nv.
- DECONYNCK, J. et al., 2014. *Watou Oude Provenstraat. Rapportage van het archeologisch proefsleuvenonderzoek 3-5 november, GATE-rapport 78*, Evergem.
- DEVLIEGHER, L., 1979. Watou (West-Vl.): Sint-Bavokerk. *Archeologie*, 1979(1), p.25.
- DEVRIENDT, H. & TERMOTE, J., 1988. Romeinse nederzettingssporen te Roesbrugge - Haringe (gem. Poperinge). *West-Vlaamse Archeologica*, 4(1), pp.2–8.
- DEWILDE, M., 1988. Archeologische activiteiten in de Westhoek (W.-Vl.). *Archaeologia Mediaevalis*, 11, pp.72–73.
- DOV VLAANDEREN, 2017a. Databank Ondergrond Vlaanderen, Bodemkaart. Available at: <https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/?module=public-bodemverkenner#ModulePage>.
- DOV VLAANDEREN, 2017b. Databank Ondergrond Vlaanderen, Neogeen/paleogeen (Tertiair). Available at: <https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/?module=public-bodemverkenner#ModulePage>.
- DOV VLAANDEREN, 2017c. Databank Ondergrond Vlaanderen, Quartair. Available at: <https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/?module=public-bodemverkenner#ModulePage>.
- EGGERMONT, N. & KREKELBERGH, N., 2013. *Archeologische opgraving Watou Palingstraat (prov. West-Vlaanderen). Basisrapport. Monument Vandekerckhove Afdeling Archeologie Rapport 2013/21*,
- GEOPUNT, 2017a. GEOPUNT VLAANDEREN: Atlas der Buurtwegen Vlaanderen (ca1840). Available at: <http://www.geopunt.be>.
- GEOPUNT, 2017b. GEOPUNT VLAANDEREN: Ferrariskaart (1777). Available at: <http://www.geopunt.be>.
- GEOPUNT, 2017c. GEOPUNT VLAANDEREN: Kaart Vandermaelen (1846-1854). Available at: <http://www.geopunt.be> [Accessed August 2, 2016].
- GEOPUNT, 2017d. Toelichting: Atlas Der Buurtwegen (1843-1845). Available at: <http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/8264f16f-45d2-4eae-bc77-f003c7830b20>.
- GEOPUNT, 2017e. Toelichting: Vandermaelen (1846-1854). Available at: <http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/93795cd6-66d3-4310-83b2-5443adfee403>.
- DE GEYTER, G., 2001. *Toelichting bij de geologische kaart van België, Vlaams gewest, Kaartblad 27-28-*

36 Proven-IEPER-Ploegsteert, Brussel.

- HASQUIN, H., VAN UYTVEN, R. & DUVOSQUEL, J.-M., 1980. *Gemeenten van België. Geschiedkundig en administratief-geografisch woordenboek.*, Gemeentekrediet van België.
- IOE, 2017. Inventaris Onroerend Erfgoed. Available at: <https://inventaris.onroerenderfgoed.be>.
- KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK VAN BELGIË, 2016. Toelichting: Ferraris (kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden). Available at: http://belgica.kbr.be/nl/coll/cp/cpFerraris_nl.html.
- VAN RANST, E. & SYS, C., 2000. Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (Schaal 1:20 000). , (April), p.361.
- SANDERUS, A., 1641. Flandria illustrata, sive Descriptio comitatus istius per totum terrarum orbem celeberrimi, III tomis absoluta. Available at: <http://www.flandrica.be> [Accessed January 1, 2016].
- TERMOTE, J., 2011. *Cultuurhistorische atlas van de Westhoekdorpen*, Provincie West-Vlaanderen.
- TERMOTE, J., 1986. Haringe (W.-VI.): Romeinse nederzettingssporen. *Archeologie*, 1986(1), p.21.
- TERMOTE, J. & VANACKER, R., 1992. Archaeologica uit de prehistorie, metaaltijden en Romeinse periode in en langs de Heidebeek in Roesbrugge-Haringe (gem. Poperinge). *West-Vlaamse Archeologica*, 8(2), pp.46–52.
- TILLIE, W., 1979. Gemeenten die Poperinge groot maken. Proven, Krombeke, Reningelst, Roesbrugge, Haringe, Watou. *Aan de Schreve*, VX(3), pp.20–28.
- VANDEPUTTE, O., 2011. *Erfgoedbibliotheek van de Belgische gemeenten: West-Vlaanderen*, Tielt: Lannoo Uitgeverij.

8 Lijst met figuren

Figuur 1: Situering onderzoeksgebied op de GRB-kaart	2
Figuur 2: Situering onderzoeksgebied op een Orthofoto	3
Figuur 3: Situering onderzoeksgebied op de topografische kaart	5
Figuur 4: Het plangebied weergegeven op de traditionele landschappen van Zuid-West-Vlaandere ...	6
Figuur 5: Het plangebied weergegeven op het Digitaal Terreinmodel van Vlaanderen.....	7
Figuur 6: Situering van het onderzoeksterrein op de DHM-kaart (detail)	8
Figuur 7: Situering onderzoeksgebied op de Tertiairgeologische kaart.....	9
Figuur 8: Situering onderzoeksgebied op de Quartairgeologische kaart.....	10
Figuur 9: Situering onderzoeksgebied op de bodemkaart	11
Figuur 10: Watou met kerk en kasteel in de Flandria Illustrata	12
Figuur 11: Plangebied op de Ferrariskaart	13
Figuur 12: Plangebied op de Vandermaelenkaart.....	14
Figuur 13: Plangebied op de Atlas der Buurtwegen.....	15
Figuur 14: Trenchmap Watou uit 5 juni 1918 (©Linesman DVD British Trenches)	16
Figuur 15: CAI-kaart van het onderzoeksgebied met de archeologische vindplaatsen in de omgevin	18
Figuur 16: Zone 1,2,3 & 4 aan de Warandebek.....	20
Figuur 17: Luchtfoto uit 1918 met aanduiding van een kamp bij de Oude Provenstraat (rode cirkel) en situering van het plangebied gelegen aan de Kapelaanstraat.	22
Figuur 18: Voorstel inplanting proefsleuven binnen het plangebied op de Orthofoto	23
Figuur 19: Profiel 3.2, 5.1 & 6.1 ter illustratie van de diepgaande verstoring	25
Figuur 20: Profiel 1.2, 2.1 & 3.1 ter illustratie van de onverstoorte bodemopbouw.....	26
Figuur 21: Profiel 1.1. met karrensporen.	27
Figuur 22: Allesporenplan met aanduiding profielputten.....	28
Figuur 23: Alle sporenplan	29
Figuur 24: Allesporen kaart: Detail greppels.....	30
Figuur 25: Detailfoto's van recente paalkuilen S201, S504, SKVB01 en SKVB02.	31
Figuur 26: Vlakfoto kijkvenster C (KVC): S203 & SKVC01.	32
Figuur 27: Coupefoto S301.....	32
Figuur 28: Detailfoto S402 en S403	33
Figuur 29: Alle sporenkaart met datering.	34
Figuur 30: Situering Aquafin-leiding t.o.v. het sporenplan.	35

9 Bijlagen

9.1 Lijsten

9.1.1 Sporenlijst

9.1.2 Fotolijst

9.1.3 Vondstenlijst

9.2 Kaartmateriaal

9.2.1 Overzichtsplan

9.2.2 Detail Aquafin

9.2.3 Detail greppelplan

9.2.4 Dateringsporenplan

9.3 Dagrapport

9.4 Digitale versie van het rapport, de bijlagen en het fotomateriaal

Bijlage 9.1.1 Sporenlst																								
Watou Kapelaanstraat (nieuw kerkhof) - 2017-0385																								
Spoor	WP	Vlak	Interpretatie	Vorm	Afmetingen (cm)	Textuur	Kleur	Inclusies	+A:ADRL:P	Hom/Het	Spoorassociaties	Spoorrelaties	Datering op basis	Datering	Opmerkingen	Datum	Detailfoto vlak	Coupe J/N	Identificatie begin/eind coupe	Coupefoto	Diepte	Herkenningsnummer plan	Vondst	
S101	1	1	greppel	lineair	50	zandleem	LGR	baksteen, mortel	vaag	hom	loopt verder als S202 en S401	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	13/03/2017	nee	nee	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	S101	n.v.t.	
S102	1	1	verstoring	lineair	n.v.t.	zandleem	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.		n.v.t.	kleur	recent	n.v.t.	13/03/2017	nee	nee	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	S102	n.v.t.	
S103	1	1	kuil	rond	150	zandleem	GR-LGR	n.v.t.	scherp	hom		n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	13/03/2017	nee	nee	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	S103	n.v.t.
S104	1	1	kuil	rond	150	zandleem	GR-LGR	n.v.t.	scherp	hom		n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	13/03/2017	nee	nee	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	S104	n.v.t.
S105	1	1	greppel	lineair	150	zandleem	GR	n.v.t.	scherp	hom		n.v.t.	n.v.t.	kleur	recent	n.v.t.	13/03/2017	nee	nee	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	S105	n.v.t.
S201	2	1	paalkuil	rond	30	zandleem	DGR	houtschool, verbrande leem	scherp	hom	n.v.t.	n.v.t.	kleur	recent	n.v.t.	13/03/2017	ja	nee	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	S201	n.v.t.	
S202	2	1	greppel	lineair	50	zandleem	LGR	baksteen, mortel	vaag	hom	vervolg van S101 en loopt verder in S401	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	13/03/2017	ja	ja	ja	ja	10	S202	n.v.t.	
S203	2	1	kuil	ovaal	200	zandleem	GR-LGR	houtschool	scherp	hom	staat in relatie met KVC1	wordt oversneden door verstoring	extrapolatie SKVC01	1700-1900	n.v.t.	13/03/2017	ja	ja	ja	ja	30	S203	n.v.t.	
S301	3	1	kuil	onregelmatig	230	zandleem	GR-LGR	houtschool	vaag	hom	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	13/03/2017	ja	ja	ja	ja	30	S301	vnr.6	
S302	3	1	natuurlijk	rond	50	zandleem	GR-LGR	houtschool, aardewerk	vaag	hom	n.v.t.	net bij verstoring	coupe	natuurlijk	n.v.t.	13/03/2017	ja	ja	nee	ja	n.v.t.	S302	vnr.4	
S401	4	1	greppel	lineair	65	zandleem	GR-LGR	houtschool	vaag	hom	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	13/03/2017	ja	nee	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	S401	n.v.t.	
S402	4	1	kuil	onregelmatig	130	zandleem	GR-LGR	houtschool, aardewerk	scherp	het	n.v.t.	n.v.t.	vondst	laat ME	n.v.t.	13/03/2017	ja	nee	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	S402	vnr.5	
S403	4	1	kuil	rechthoekig	150	zandleem	BR-GR	munitie, metaal	scherp	het	n.v.t.	n.v.t.	vondst	WOI	n.v.t.	13/03/2017	ja	nee	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	S403	vnr.1	
S501	5	1	kuil	onregelmatig	>200	zandleem	DGR	baksteen	scherp	hom	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	13/03/2017	ja	nee	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	S501	n.v.t.	
S502	5	1	kuil	rond	100	zandleem	GR-LGR	bouwpuin	vaag	hom	n.v.t.	n.v.t.	kleur	recent	n.v.t.	13/03/2017	ja	nee	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	S502	n.v.t.	
S503	5	1	kuil	rechthoekig	75	zandleem	DGR	bouwpuin	scherp	hom	n.v.t.	n.v.t.	kleur	recent	n.v.t.	13/03/2017	ja	nee	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	S503	n.v.t.	
S504	5	1	paalkuil	vierkant	20	zandleem	DGR-GR	n.v.t.	scherp	hom	n.v.t.	n.v.t.	kleur	recent	n.v.t.	13/03/2017	ja	nee	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	S504	n.v.t.	
S505	5	1	kuil	onregelmatig		120	zandleem	DGR-GR	bouwpuin	scherp	het	n.v.t.	n.v.t.	kleur	recent	n.v.t.	13/03/2017	ja	nee	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	S505	n.v.t.
S601	6	1	kuil	rechthoekig	100	zandleem	GR-LGR	n.v.t.	vaag	hom	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	13/03/2017	ja	nee	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	S601	n.v.t.	
S602	6	1	paalkuil	rond	30	zandleem	BR-GR	n.v.t.	scherp	hom	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	13/03/2017	ja	ja	ja	ja	15	S602	n.v.t.	
S603	6	1	kuil	rechthoekig	400	zandleem	BR-GR	metaal	scherp	het	n.v.t.	n.v.t.	vondst	WOI	n.v.t.	13/03/2017	nee	nee	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	S603	vnr.2	
S604	6	1	paalkuil	rond	40	zandleem	GR-LGR	metaal	vaag	hom	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	13/03/2017	ja	nee	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	S604	n.v.t.	
SKVB01	B	1	paalkuil	L-vormig	30	zandleem	DGR-GR	n.v.t.	scherp	hom	n.v.t.	n.v.t.	kleur	recent	n.v.t.	13/03/2017	ja	nee	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	SKVB01	n.v.t.	
SKVB02	B	1	paalkuil	rond	40	zandleem	DGR-GR	n.v.t.	scherp	hom	n.v.t.	n.v.t.	kleur	recent	n.v.t.	13/03/2017	nee	nee	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	SKVB02	n.v.t.	
SKVC01	C	1	kuil	ovaal	360	zandleem	GR-LGR	houtschool	scherp	hom	staat in relatie met S203	n.v.t.	vondst	1700-1900	n.v.t.	13/03/2017	nee	nee	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	SKVC01	vnr.3	

Bijlage 9.1.2 Fotolijst							
Watou Kapelaanstraat (nieuw kerkhof) - 2017-0385							
Fotonummer	Type foto	Analoog/digitaal	WP	Vlak	Spoor	Profielnummer	datum foto
2017-0385_Watou Kapelaanstraat_omgeving_001.JPG	omgeving	digitaal	n.v.t.	1	n.v.t.	n.v.t.	13/03/2017
2017-0385_Watou Kapelaanstraat_omgeving_002.JPG	omgeving	digitaal	n.v.t.	1	n.v.t.	n.v.t.	13/03/2017
2017-0385_Watou Kapelaanstraat_omgeving_003.JPG	omgeving	digitaal	n.v.t.	1	n.v.t.	n.v.t.	13/03/2017
2017-0385_Watou Kapelaanstraat_omgeving_004.JPG	omgeving	digitaal	n.v.t.	1	n.v.t.	n.v.t.	13/03/2017
2017-0385_Watou Kapelaanstraat_omgeving_005.JPG	omgeving	digitaal	n.v.t.	1	n.v.t.	n.v.t.	13/03/2017
2017-0385_Watou Kapelaanstraat_omgeving_006.JPG	omgeving	digitaal	n.v.t.	1	n.v.t.	n.v.t.	13/03/2017
2017-0385_Watou Kapelaanstraat_omgeving_007.JPG	omgeving	digitaal	n.v.t.	1	n.v.t.	n.v.t.	13/03/2017
2017-0385_Watou Kapelaanstraat_omgeving_008.JPG	omgeving	digitaal	n.v.t.	1	n.v.t.	n.v.t.	13/03/2017
2017-0385_Watou Kapelaanstraat_omgeving_009.JPG	omgeving	digitaal	n.v.t.	1	n.v.t.	n.v.t.	13/03/2017
2017-0385_Watou Kapelaanstraat_omgeving_010.JPG	omgeving	digitaal	n.v.t.	1	n.v.t.	n.v.t.	13/03/2017
2017-0385_Watou Kapelaanstraat_Profiel 1.1_001.JPG	profiel	digitaal	1	1	n.v.t.	1.1	13/03/2017
2017-0385_Watou Kapelaanstraat_Profiel 1.1_002.JPG	profiel	digitaal	1	1	n.v.t.	1.1	13/03/2017
2017-0385_Watou Kapelaanstraat_Profiel 1.2_001.JPG	profiel	digitaal	1	1	n.v.t.	1.2	13/03/2017
2017-0385_Watou Kapelaanstraat_Profiel 1.2_002.JPG	profiel	digitaal	1	1	n.v.t.	1.2	13/03/2017
2017-0385_Watou Kapelaanstraat_Profiel 1.2_003.JPG	profiel	digitaal	1	1	n.v.t.	1.2	13/03/2017
2017-0385_Watou Kapelaanstraat_Profiel 2.1_001.JPG	profiel	digitaal	2	1	n.v.t.	2.1	13/03/2017
2017-0385_Watou Kapelaanstraat_Profiel 2.1_002.JPG	profiel	digitaal	2	1	n.v.t.	2.1	13/03/2017
2017-0385_Watou Kapelaanstraat_Profiel 2.1_003.JPG	profiel	digitaal	3	1	n.v.t.	2.1	13/03/2017
2017-0385_Watou Kapelaanstraat_Profiel 3.1_001.JPG	profiel	digitaal	3	1	n.v.t.	3.1	13/03/2017
2017-0385_Watou Kapelaanstraat_Profiel 3.1_002.JPG	profiel	digitaal	3	1	n.v.t.	3.1	13/03/2017
2017-0385_Watou Kapelaanstraat_Profiel 3.2_001.JPG	profiel	digitaal	3	1	n.v.t.	3.2	13/03/2017
2017-0385_Watou Kapelaanstraat_Profiel 3.2_002.JPG	profiel	digitaal	3	1	n.v.t.	3.2	13/03/2017
2017-0385_Watou Kapelaanstraat_Profiel 5.1_001.JPG	profiel	digitaal	5	1	n.v.t.	5.1	13/03/2017
2017-0385_Watou Kapelaanstraat_Profiel 5.1_002.JPG	profiel	digitaal	5	1	n.v.t.	5.1	13/03/2017
2017-0385_Watou Kapelaanstraat_Profiel 6.1_001.JPG	profiel	digitaal	6	1	n.v.t.	6.1	13/03/2017
2017-0385_Watou Kapelaanstraat_Profiel 6.1_002.JPG	profiel	digitaal	6	1	n.v.t.	6.1	13/03/2017
2017-0385_Watou Kapelaanstraat_KVA_001.JPG	overzicht	digitaal	A	1	n.v.t.	n.v.t.	13/03/2017
2017-0385_Watou Kapelaanstraat_KVA_002.JPG	overzicht	digitaal	A	1	n.v.t.	n.v.t.	13/03/2017
2017-0385_Watou Kapelaanstraat_KVA_003.JPG	overzicht	digitaal	A	1	n.v.t.	n.v.t.	13/03/2017
2017-0385_Watou Kapelaanstraat_KVB_001.JPG	overzicht	digitaal	B	1	n.v.t.	n.v.t.	13/03/2017
2017-0385_Watou Kapelaanstraat_KVB_002.JPG	overzicht	digitaal	B	1	n.v.t.	n.v.t.	13/03/2017
2017-0385_Watou Kapelaanstraat_KVC_001.JPG	overzicht	digitaal	C	1	n.v.t.	n.v.t.	13/03/2017
2017-0385_Watou Kapelaanstraat_KVC_002.JPG	overzicht	digitaal	C	1	n.v.t.	n.v.t.	13/03/2017
2017-0385_Watou Kapelaanstraat_KVC_003.JPG	overzicht	digitaal	C	1	n.v.t.	n.v.t.	13/03/2017
2017-0385_Watou Kapelaanstraat_KVC_004.JPG	overzicht	digitaal	C	1	n.v.t.	n.v.t.	13/03/2017
2017-0385_Watou Kapelaanstraat_KVC_005.JPG	overzicht	digitaal	C	1	n.v.t.	n.v.t.	13/03/2017
2017-0385_Watou Kapelaanstraat_S2.01_001.JPG	detail	digitaal	2	1	S201	n.v.t.	13/03/2017
2017-0385_Watou Kapelaanstraat_S2.01_002.JPG	detail	digitaal	2	1	S201	n.v.t.	13/03/2017
2017-0385_Watou Kapelaanstraat_S2.02_001.JPG	detail	digitaal	2	1	S202	n.v.t.	13/03/2017
2017-0385_Watou Kapelaanstraat_S2.02_002.JPG	detail	digitaal	2	1	S202	n.v.t.	13/03/2017
2017-0385_Watou Kapelaanstraat_S2.02_003.JPG	detail	digitaal	2	1	S202	n.v.t.	13/03/2017
2017-0385_Watou Kapelaanstraat_S2.02_004.JPG	detail	digitaal	2	1	S202	n.v.t.	13/03/2017
2017-0385_Watou Kapelaanstraat_S2.03_001.JPG	detail	digitaal	2	1	S203	n.v.t.	13/03/2017
2017-0385_Watou Kapelaanstraat_S2.03_002.JPG	detail	digitaal	2	1	S203	n.v.t.	13/03/2017

Bijlage 9.1.2 Fotolijst							
Watou Kapelaanstraat (nieuw kerkhof) - 2017-0385							
Fotonummer	Type foto	Analoog/digitaal	WP	Vlak	Spoor	Profielnummer	datum foto
2017-0385_Watou Kapelaanstraat_S5.02_001.JPG	detail	digitaal	5	1	S502	n.v.t.	13/03/2017
2017-0385_Watou Kapelaanstraat_S5.02_002.JPG	detail	digitaal	5	1	S502	n.v.t.	13/03/2017
2017-0385_Watou Kapelaanstraat_S5.03_001.JPG	detail	digitaal	5	1	S503	n.v.t.	13/03/2017
2017-0385_Watou Kapelaanstraat_S5.03_002.JPG	detail	digitaal	5	1	S503	n.v.t.	13/03/2017
2017-0385_Watou Kapelaanstraat_S5.04_001.JPG	detail	digitaal	5	1	S504	n.v.t.	13/03/2017
2017-0385_Watou Kapelaanstraat_S5.05_001.JPG	detail	digitaal	5	1	S505	n.v.t.	13/03/2017
2017-0385_Watou Kapelaanstraat_S6.01_001.JPG	detail	digitaal	6	1	S601	n.v.t.	13/03/2017
2017-0385_Watou Kapelaanstraat_S6.02_001.JPG	detail	digitaal	6	1	S602	n.v.t.	13/03/2017
2017-0385_Watou Kapelaanstraat_S6.02_002.JPG	detail	digitaal	6	1	S602	n.v.t.	13/03/2017
2017-0385_Watou Kapelaanstraat_S6.02_003.JPG	detail	digitaal	6	1	S602	n.v.t.	13/03/2017
2017-0385_Watou Kapelaanstraat_S6.04_001.JPG	detail	digitaal	6	1	S604	n.v.t.	13/03/2017
2017-0385_Watou Kapelaanstraat_SKVB.01_001.JPG	detail	digitaal	8	1	SKVB01	n.v.t.	13/03/2017
2017-0385_Watou Kapelaanstraat_SKVB.02_001.JPG	detail	digitaal	8	1	SKVB02	n.v.t.	13/03/2017
2017-0385_Watou Kapelaanstraat_WP1_001.JPG	overzicht	digitaal	1	1	n.v.t.	n.v.t.	13/03/2017
2017-0385_Watou Kapelaanstraat_WP2_001.JPG	overzicht	digitaal	2	1	n.v.t.	n.v.t.	13/03/2017
2017-0385_Watou Kapelaanstraat_WP3_001.JPG	overzicht	digitaal	3	1	n.v.t.	n.v.t.	13/03/2017
2017-0385_Watou Kapelaanstraat_WP4_001.JPG	overzicht	digitaal	4	1	n.v.t.	n.v.t.	13/03/2017
2017-0385_Watou Kapelaanstraat_WP4_002.JPG	overzicht	digitaal	4	1	n.v.t.	n.v.t.	13/03/2017
2017-0385_Watou Kapelaanstraat_WP5_001.JPG	overzicht	digitaal	5	1	n.v.t.	n.v.t.	13/03/2017

Bijlage 9.1.3 Vondstenlijst**Watou Kapelaanstraat (nieuw kerkhof) - 2017-0385: Sleuvenonderzoek: Vondstenlijst**

Vondst	Categorie	WP	Vlak	Spoor	Datering	Verzamelwijze	Aantal hoeveelheid	Datum
1	munitie: Britse Enfield	4	1	S403	Eerste Wereldoorlog	AAVL	1 kogel	13/03/2017
2	donker rode baksteen, metaal, leiste	6	1	S604	Eerste Wereldoorlog	AAVL	1 baksteen fragment, 1 NS, 9 metaal	13/02/2017
3	AW: geglazuurd/roodgedraaid, pijp, leiste	KVC1	1	SKVC01	1700-1900	AAVL	1scherf, 1NS, 1 pijp fragment	13/01/2017
4	AW: grijs gedraaid	3	1	S302	n.v.t.	AAVL	1scherf	13/12/2016
5	AW: rood gedraaid, 1fragment sterk verbrandt	4	1	S402	laat middeleeuws	AAVL	3 wandscherven, 1 handvat	13/11/2016
6	AW: handgevormd	3	1	S301	metaaltijden	AAVL	1scherf	13/10/2016

Dagrapport Watou-Kapelaanstraat – 2017-0385 (13 maart 2017)

Werkzaamheden en interpretaties:

Ter hoogte van het plangebied werden 6 proefsleuven uitgevoerd zoals ingepland en overeengekomen met het Agentschap Onroerend Erfgoed. Deze werden aangevuld met drie kijkvensters ter hoogte van enkele interessante sporen en 7 profielputten verspreid over het terrein. Enkele van de interessante sporen werden gecoupeerd ter controle. Wanneer aanwezig werden vondsten ingezameld. De sporen werden onmiddellijk opgeschaafd, ingekrast, geregistreerd en opgemeten. Na toelating van het Agentschap werden de sleuven dan ook onmiddellijk terug gedicht.

Strategische en praktische keuzes:

Enkel ter hoogte van interessante sporen werd het vlak uitgebreid om een beter inzicht te verwerven. Gezien het terrein grotendeels verstoord is, werden op deze plekken ook geen kijkvensters aangelegd.

Conclusies consultatie specialisten:

Het terrein is grotendeels verstoord door bodemingrepen die gekoppeld kunnen worden aan de Aquafin-leiding die ter hoogte van het plangebied onder de grond zit.

Externe condities:

10°C-12°C, droog met afwisselend bewolkt en zon.

Personeel:

David Demoen en Lien Van der Dooren.

Specialisten:

Jan de Corte van Archeo7 kwam ter plaatse.